

KØBENHAVNS KOMMUNE

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Skriv kontor

Til: Kultur- og Fritidsforvaltningen og Børne- og
Ungdomsforvaltningen

Dato: 29-06-2006

Sagsnr.: 313036
Dok.nr.: 1879871

/CLR

**Vedr. Bymuseets ansøgning om 290.000 kr. fra puljen til den
ekstraordinære integrationsrettede indsats på tværs af kommunen**

Bymuseet har pr 27. juni 2006 fremsendt ansøgning til
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen om støtte til projektet
"Liv og død – fortællinger og ritualer i et flerkulturelt København".
Det drejer sig om støtte fra puljen til den ekstraordinære
integrationsrettede indsats på tværs af kommunen (8 mill. kr. puljen).

Da puljen er tværgående, bør ansøgning fremsendes gennem Kultur-
og Fritidsforvaltningen og Børne- og Ungdomsforvaltningen, som
Bymuseets projekt samarbejder med. BIF har informeret Bymuseet
heromkring, samt udvidet fristen for modtagelse af Bymuseets
ansøgning til 1. august 2006, da det ellers var sandsynligt, at
ansøgningen ville overskride den ordinære deadline 1. juli 2006.

Venlig hilsen

Kaj Ove Christiansen

Vicedirektør
Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Københavns Kommune

Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen
Direktionen
Bernstorffsgade 17,3
1592 København V

KØBENHAVNS BYMUSEUM
COPENHAGEN CITY MUSEUM

København den 27. juni 2006

Ansøgning om 290.000 kr. til den ekstraordinære integrationsrettede indsats på tværs af kommunen.

”Liv og død”- fortællinger og ritualer i et flerkulturelt København.

I februar 2007 ønsker Københavns Bymuseum at åbne en særudstilling for børn i 1.- 5. klasse med fokus på fortællinger og ritualer omkring livets begyndelse og slutning i København. Sigtet med udstillingen er, gennem aktiv inddragelse af børnene, at skabe grobund for integration og forståelse for etniske og kulturelle forskelle og ligheder, der afspejles i byens mangfoldighed. Udstillingen vil konkret formidle fortællinger og ritualer omkring livets begyndelse og slutning i børnehøjde, om både kristen og muslimsk kultur samt andre etniske, religiøse og ikke-religiøse kulturer. Udarbejdelse af udstillingen gennemføres i efteråret 2006 og udstillingen vil finde sted i perioden februar til oktober 2007.

Idégrundlaget for den kommende udstilling er udviklet på baggrund af solide erfaringer fra Københavns Bymuseums tidligere udstilling ”Mennesker fester. Jul – Chanukka – Ramadan”, fra 2003, der rettede sig mod samme målgruppe og tog udgangspunkt i samme idé: At øge børns kendskab til forskellige kulturer i København og skabe rum for refleksion over byens etniske og kulturelle diversitet. Sammenstillingen af de tre højtider gav konkret den erfaring, at udstillingen motiverede skolebørn i ofte flerkulturelle klasser til udveksling af egne erfaringer og gav dermed både selvtillid omkring egen kultur samt nysgerrighed omkring og større forståelse for klassekammeraternes kultur eller religion. Børnene havde stor glæde af at kunne genkende ritualer og fortællinger fra egen kultur og især børn fra ikke-kristne hjem havde en positiv

ADMINISTRATION
OG BILLEDARKIV:

Absalonsgade 3
DK-1658 København V
T +45 3321 0772
F +45 3325 0772
E sekr@kbhbymuseum.dk
H www.bymuseum.dk

UDSTILLING:

Vesterbrogade 59

oplevelse med, at deres egen kultur var 'værdig' til at komme på museum. **Denne succes ønsker vi at gentage.**

At ville videreudvikle den dialogbaserede udstilling er ikke et løserevet element i museets virke. Bymuseet har gennem en længere årrække arbejdet med et målrettet integrationsperspektiv i formidling og undervisning som del af Bymuseets mission, hvor vi skal medvirke til at styrke den enkelte borger og de enkelte befolkningsgruppers identitetsfølelse og dermed sikre udvikling og sammenhængskraft i storbyen. I efteråret 2005 og foråret 2006 har vi eksempelvis gennemført to integrationsprojekter med sprogskoler og frivillige og brugere i hjælpeorganisationerne som målgruppe (evalueringsrapporter på begge projekter er vedlagt).

Udstillingen "*Liv og død – fortællinger og ritualer i et flerkulturelt København*" sigter på at give børnene ord og omgivelser til at kunne forholde sig reflekterende til hinandens kulturer. Ved at ruste børnene til at begå sig i et multikulturelt samfund ønsker vi at fremme integrationen og sammenhængskraften i København. **Fortællinger og ritualer omkring livets begyndelse og slutning bliver udstillingens konkrete udgangspunkt, og netop det konkrete ser vi som en frugtbar indgangsvinkel for børnene til at få greb om den mere diffuse integration.** Vi ønsker med udstillingen at øge børnenes nysgerrighed og tolerance overfor andre kulturer og etniske mindretal, ved at tage udgangspunkt i fortællinger, som børnene genkender fra deres egen kultur. Forståelsen og indsigten som børnene opnår gennem udstillingen, skulle gerne række ud over museets udstilling og blive **en brugbar kompetence** for børnene i andre ikke-institutionaliserede sammenhænge.

Til udstillingen knyttes et **vigtigt undervisningsprogram**, der aktiverer og involverer børnene, og dermed skaber grobund for læring og forståelse. I et dialogbaseret undervisningsforløb kombineres undervisning i skolen med undervisning på museet, levende formidlet både visuelt og auditivt. Underviseren skaber dialog med og mellem børnene for at bringe udstillingens pointer så tæt på børnenes hverdag som muligt. Samtidig tilstræber vi at bringe børnenes egne erfaringer i spil med det, de ser på

udstillingen, så børnene ikke bliver passive tilskuere, men aktive medspillere i udstillingens fortælling.

Undervisningstilbuddet udbydes via Skoletjenesten. Der vil være plads til ca. 5000 børn i hele forløbet og derudover kommer besøgende, der ikke benytter undervisningstilbuddet. Hvis det lykkes at få projektet fuldt eksternt finansieret, vil vi kunne tilbyde undervisningen gratis til skolerne, hvilket erfaringsmæssigt øger brugen kraftigt.

Det er Københavns Bymuseums ønske at favne alle byens indbyggere på tværs af kulturer og etniske tilhørsforhold. Med udstillingen "*Liv og død – fortællinger og ritualer i et flerkulturelt København*" ønsker vi, gennem nysgerrighed, identifikation og fordybelse hos byens børn at skabe forståelse for mangfoldigheden i det flerkulturelle København.

For at sikre forankringen af vores erfaringer med denne udstilling og tilhørende undervisningsaktiviteter vil hele projektet blive evalueret, således at vi i vores fremtidige arbejde vil blive bedre til styrke integrationsindsatsen såvel på Københavns Bymuseum som i Københavns Kommune.

I dette projekt vil tre kommunale forvaltninger være repræsenteret:

Projektansvarlige:

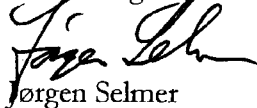
Leder af Skoletjenesten Bymuseet Sidsel Risted Staun (B og U forvaltningen) Museumsinspektør Inger Wiene, nyere tid Københavns Bymuseum (Kultur- og fritidsforvaltningen)

Beskæftigelses- og integrationsforvaltningen som økonomisk tilskudsgiver.

Budget:

- Udstillingsopbygning, materialer
50.000
- Udstillingsopbygning, lydindslag
25.000
- Udstillingsopbygning, håndværkere
30.000
- Udstillingsopsætning, realisering (finansieret af
Bymuseet) 20.000
- Undervisningsmateriale udvikling, trykning og lay-
out 35.000
- Markedsføring (annoncering i fagblade og plaka-
ter) 20.000
- Undervisningsaktivitet for 200 klasser, gratis ad-
gang 80.000
- Evaluering af projektet (1 mdr.)
30.000
- Samlede udgifter til projektet
290.000 kr.

Med venlig hilsen

Jørgen Selmer
museumsdirektør

Evaluering af Dig og demokratiet – et emne to museer

Et samarbejde mellem Københavns Bymuseum og Arbejdermuseet

Deltagere i projektet:

Projektledelse:

Museumsinspektør Anne-Lise Walsted, Arbejdermuseet
Leder af Skoletjenesten Bymuseet Sidsel Risted Staun, Københavns Bymuseum

Omvisere/undervisere:

B.A. Marie Damsgaard Andersen, Københavns Bymuseum
B.A. Rikke Stougaard Olesen, Københavns Bymuseum
B.A. Inger Bjørn Knudsen, Københavns Bymuseum
B.A. Dennis Borgvardt, Arbejdermuseet
B.A. Kristian Henriksen, Arbejdermuseet

Indholdsfortegnelse:

INTRODUKTION.....	3
DIG OG DEMOKRATIET – GRUNDLAG FOR DET FÆLLES PROJEKT	3
EVALUERING FRA ARBEJDERMUSEET	4
HISTORIK FOR INTEGRATIONSPROJEKTER PÅ ARBEJDERMUSEET	4
DIG OG DEMOKRATIET PÅ ARBEJDERMUSEET	4
UNDERVISERNES EVALUERINGER AF FORLØBENE PÅ ARBEJDERMUSEET	4
<i>Tidlig evaluering, 28. oktober 2005.....</i>	<i>5</i>
<i>Endelig underviserevaluering marts 2006.....</i>	<i>5</i>
<i>Respons fra lærer, 12.2.2006.....</i>	<i>6</i>
EVALUERING FRA KØBENHAVNS BYMUSEUM.....	7
HISTORIK FOR INTEGRATIONSPROJEKTER PÅ BYMUSEET.	7
DIG OG DEMOKRATIET – PÅ BYMUSEET	7
DET SPROGLIGE NIVEAU OG UNDERVISNINGSMATERIALET.....	8
<i>Underviser evaluering af forløbene på Københavns Bymuseum.</i>	<i>9</i>
<i>Generel evaluering af forløbene på Københavns Bymuseum</i>	<i>10</i>
<i>Kursistevaluering.....</i>	<i>10</i>
FREMTIDIGE PERSPEKTIVER.....	10
<i>5 gode erfaringer</i>	<i>Fejl! Bogmærke er ikke defineret.</i>

Introduktion

København og Danmark er i hastig forandring. Det er en forandring som også museerne kan og bør være aktive medspillere i. Som forvaltere af kulturarven er museerne vigtige deltagere i den fortløbende integrationsproces. På Arbejdermuseet og Københavns Bymuseum er vi derfor interesseret i at finde nye måder, vi kan formidle vores historie og kultur til de grupper, som ikke umiddelbart har et kendskab til byens- og landets udvikling, både politisk, socialt og kulturelt.

Et emne som har stor interesse hos nydanskere, og som er essentielt i forståelse af det moderne danske samfund, er udviklingen af demokratiet og velfærdsstaten, herunder bl.a. de forandringer der sker kønnene og generationerne imellem. Det er den historie som Arbejdermuseet og Københavns Bymuseum med projektet "Dig og demokratiet" har ønsket at formidle til landets kursister på sprogskolerne rundt om i det hele Danmark gennem besøg og analoge og digitale undervisningsmaterialer.

Tak til Ministeriet for Integration, Flygtninge og Indvandrere for økonomisk støtte, som gjorde det muligt at gennemføre projektet.

Dig og demokratiet – grundlag for det fælles projekt

I sommeren 2005 gav Integrationsministeriet tilsagn om støtte til at Københavns Bymuseum og Arbejdermuseet kunne være aktive i den integrationsproces som hver dag den finder sted på landets sprogskoler og museer. Dette projekt blev døbt "Dig og Demokratiet". I projektet blev det muligt at give sprogskolerne, der er økonomisk stramt kørende, refusion af transport inden for HT-området, fri entré og gratis undervisning. Desuden var der midler til at udarbejde materiale til forberedelse og efterbehandling af besøgene, men også til brug uden besøg på museerne.

Arbejdet gik i gang straks efter sommerferien 2005, og indtil det nye materiale ville foreligge, blev Københavns Bymuseums forholdsvis nye hæfte 'Københavns nye københavnere' brugt.

Med projektet arbejdede vi målrettet på at forbedre udbyttet af besøgene ud over det sædvanlige bl.a. gennem særligt tilrettelagte besøg, og der blev gjort en stor indsats med opsøgende arbejde, som tidligere projekter på Arbejdermuseet havde vist var nødvendigt for at få fat i alle sprogskoler. Det er sket med udsendelse af mange e-mails og opfølgende telefonopringninger. Det opsøgende arbejde gav en god respons og sprogskolerne har fra første færd brugt tilbudene flittigt.

I løbet af efteråret og vinteren 2005 – 2006 udarbejdede faste medarbejdere ved de to museer, leder af Skoletjenesten Bymuseet Sidsel Risted Staun, og museumsinspektør ved Arbejdermuseet, Anne-Lise Walsted, undervisningsmaterialet 'Dig og Demokratiet' på to niveauer. Det ene er målrettet danskuddannelse 1-3, og giver en kort introduktion til demokratiets historie i Danmark og til de to museer. Dette materiale omtales efterfølgende som den røde folder. Det andet materiale er målrettet de svage læsere på danskuddannelse 1 og de såkaldte alfa-hold. Undervisningsmaterialets struktur er båret af billederne i stedet for teksten. Dette materiale er efterfølgende omtalt som det grønne hæfte.

De to skriftlige undervisningsmaterialer er distribueret til alle sprogskoler i landet i pdf-format og er desuden trykt i 2.000 eksemplarer, som i stort omfang er sendt ud til interesserede sprogskoler. Samtidig ligger to materialer på begge museers hjemmesider og er tilgængelige som pdf-filer.

I perioden fra september 2005 til maj 2006 har de to museer haft besøg af ca. 110 sprogskoler.

Evaluering fra Arbejdermuseet af Anne-Lise Walsted

Historik for integrationsprojekter på Arbejdermuseet

Arbejdermuseet var i 2003 – 2004 deltager i et projekt under EU's Education and Culture program Socrates-Grundtvig. Takket være denne støtte fra EU kunne MIMEX (Mediation in Museums and Exhibitions) gennemføres, og erfaringer herfra bruges i det videre arbejde.

Som sin del af det europæiske projekt gennemførte Arbejdermuseet således i samarbejde med Nationalmuseet og Københavns Bymuseum et pilotprojekt, 'Dig og demokratiet'. Målgruppen var fra starten deltagere i sprogskolernes klasser, sproget var dansk, og temaet demokratiets betydning for den enkelte person.

Sammen med sprogskolernes lærere gennemførtes en række besøg på de tre museer: I Nationalmuseets udstilling 'Danmarkshistorier' var der fokus på den danske stat og borgerens stilling fra 1660 til nutiden, på Københavns Bymuseum vist demokratiet som en vigtig del af hverdagen for byens borgere, og endelig kunne man på Arbejdermuseet forholde sig til magtfordelingen i hjemmet og på arbejdspladsen.

For os på de involverede museer, sproglærerne og angiveligt også deltagerne var der ingen tvivl om, at kursisterne har fået væsentlig mere ud af disse stærkt styrede forløb, end klasserne ville have fået på egen hånd. Ud over at omviserne har fortalt og gjort demokratiets betydning for almindelige mennesker tydelig, har kursisterne selv skullet forholde sig til begrebet. Selvom det ikke altid er lykkedes her og nu at få det fulde overblik eller indblik, er der sat gang i tanker om demokrati. I øvrigt er der ofte under selve besøgene opstået diskussioner om emnet, men under alle omstændigheder har det bagefter været genstand for bearbejdning i klassen tilbage på skolen.

De indhøstede erfaringer ses i form af deltagernes egen fotodokumentation af besøgene, og lærerne afgav en kort eller lang rapport, ligesom nogle deltog i et arbejdsseminar, som blev afholdt i foråret 2004. Endelig har de tre rundvisere, som har været tilknyttet projektet, og hvoraf to er indvandrere, afgivet rapport. På et mere overordnet plan har rundvisere og projektleder deltaget i møder med de øvrige EU-partnere for at udveksle erfaringer og ideer, ligesom der foreligger en rapport til EU om projektets forløb.

Dig og demokratiet på Arbejdermuseet

På arbejdermuseet blev "pausen" mellem MIMEX og 'Dig og Demokratiet' brugt - på baggrund af de allerede indhøstede erfaringer - til at korrigere udstillingerne, så de også henvender sig til indvandrere, og vi derved lever op til målsætningen om at lave museer for alle danskere - ny som gammel. Det skete f.eks. ved at sørge for, at alle figurer som forestiller kvinder i "gamle dage", dvs. før 1960, bærer tørklæde, som de vitterlig gjorde. Ingen anstændig kvinde gik ud uden noget på hovedet, et levn fra en tid med stærk kirkelig magt i bondesamfundet.

Undervisernes evalueringer af forløbene på Arbejdermuseet

Af: Dennis Borgvardt og Kristian Henriksen, omvisere ved Arbejdermuseet

Tidlig evaluering, 28. oktober 2005

Jeg har lige haft min første rundvisning i demokrati-projektet og vil lige give en kort tilbage melding. Den største pointe fra i dag overhovedet er, at det er meget, meget vigtigt at gøre sig klart, hvilket niveau holdene er på. Det kan nærmest ikke understreges nok. Det hold, der var inde i dag, var ikke i stand til at diskutere demokrati - overhovedet. Det vi talte om var: "Hvornår er det er fra?", "Hvad hedder det?" osv.

Når det er sagt, synes jeg i grunden, det gik meget godt. Det var 6 kvinder, og de var meget interesserede. Det tror jeg vi kommer til at opleve tit. Det her hold var i hvert fald meget på i løbet af de ca. 50 minutter, der gik.

Det, der gik godt, var at vise forskelle fra "for 120 år siden" til "for 50 år siden". Det dér med årstal gik hen over hovedet på dem. Men der er jo nogle klare pointer, der bare venter på at blive vist i f.eks. lejlighederne.

Det, der ikke fungerede så godt, var at få draget parallellen op til nutiden - og så selve det at tale om det lidt abstrakte demokrati-begreb. Vi fik snakket om at stemme, men det var svært. Jeg tror ikke det er umuligt, heller ikke med et hold som det hér, det er bare noget med at få finpudset sine pædagogiske evner: Hvem bestemmer osv. Parallellen op til nutiden er især vigtig i forhold til kvindearbejde, synes jeg. De var meget interesserede i, at der for 40 - 50 år siden ikke var særlig mange daginstitutioner her, og at kvinderne ikke i så høj grad var på arbejdsmarkedet. Den tror jeg godt, vi må presse til det yderste.

Dennis Borgvardt

Endelig underviserevaluering marts 2006,

Undervisningsmaterialet til dig og demokratiet: det grønne hæfte og den røde folder:

Den feed-back vi har fået er, at lærerne synes meget godt om det grønne hæfte, derimod kommenterer de sjældent den røde folder. Når de bare kommenterer "materialet" generelt, er de meget positive. Det virker til at de gennemgår det grønne hæfte uanset sprogniveau - både de hold der er i starten af dansk uddannelse 1 og i slutningen af danskuddannelse 3.

Derudover er der blevet spurgt om vi har noget materiale med noget mere tekst til de elever, der er på danskuddannelse 3, dvs. godt læsende. En lærer spurgte specifikt efter noget i stil med undervisningsmaterialet til "Folkets Århundrede - demokrati og velfærd".

Selve omvisningen:

Den mest almindelige feed-back fra lærerne er, at de er glade for at der ikke bliver "talt ned" til eleverne samt at guidens niveau bliver tilpasset elevernes sprogkunderskaber. Flere lærere har i denne forbindelse givet udtryk for at eleverne havde en succesoplevelse på museet, fordi de oplevede at kunne forstå hvad guiden sagde, og dermed kunne begå sig på dansk ude i "den rigtige verden" udenfor klasselokalet.

Noget af det svære var/er at vise midaldrende mænd rundt, som for nogles vedkommende har svært ved at lade sig undervise af os. Vi har begge haft en følelse af at der er nogle autoritetsforhold, der bliver vendt på hovedet, når vi unge mænd skal stå og formidle demokratiets udvikling i hjemmene og på arbejdspladserne til de ældre - også selvom vi formidler nogle andre perspektiver end de er vant til.

I samme genre har vi begge oplevet lærere, som havde svært ved at forlade lærerrollen i de 45 minutter omvisningen varer, hvilket har betydet at det nærmest blev en kamp om elevernes opmærksomhed – med en dårlig stemning til følge. Langt de fleste lærere har dog til gengæld været gode til at supplere, kommentere og bakke op i stedet for at forsøge at erobre taletid.

Vi har begge oplevet at der er et specifikt problem ved disse ”indvandrer-rundvisninger”, som man ikke oplever på almindelige ”dansker-rundvisninger”. Der er en klar rød tråd i udstillingerne af, at udviklingen i Danmark er gået fra det værre til det bedre og at rundvisningen nemt – hvis ikke man passer på – kan komme til at blive en udviklingshistorie hvor temaet er ”se hvordan vi har udviklet os” og at man i denne forbindelse kommer til at pege fingre af forhold som nogle af kursisterne har levet under indtil for nyligt – og stadig opfatter som det rigtige/det mest naturlige. Disse forhold er både materielle leveforhold samt kulturelle forskelle, hvor især ligestilling og moderne familiemønstre er emner der let træder dem over tærerne.

Respons fra lærer, 12.2.2006

Kære Kristian Bruhn Henriksen og Dennis Borgvardt

Tak for jeres brev og et eksemplar af "Dig og demokratiet". Det ser rigtig, rigtig godt ud! Da vi besøgte jer for nogle uger siden, havde vi en meget fin dag, hvor rundvisningen med fortælling var spændende og sjov for vores unge kursister. De syntes, det var en god oplevelse, og som sproglærere var vi meget glade for at se, hvor engagerede I var i, om besøget var vellykket og forståeligt for udlændingene. Vi vil helt klart benytte os af jeres gode tilbud igen en anden gang. Tak for en god dag!

I jeres brev tilbyder I at sende et classesæt af ovennævnte materiale - det vil vi meget gerne have.

Venlige hilsner

Malene Schmidt Burchardt
Roskilde Sprogcenter
Maglehøjen 6
4000 Roskilde

Evaluering fra Københavns Bymuseum

Af: Sidsel Risted Staun

Historik for integrationsprojekter på Bymuseet.

Mens projektet "Dig og demokratiet" skriver sig ind i forlængelsen af et konkret EU-projekt MIMEX på Arbejdsmuseet, så indgår "Dig og demokratiet" i en anden sammenhæng på Københavns Bymuseum, selv om Bymuseet dog også deltog i den danske version af MIMEX.

I gennem de sidste 10 år har Københavns Bymuseum bevidst og aktivt arbejdet med at få nye danskere til at bruge museet – både for vores og deres skyld – med større eller mindre held. Vi har blandt andet lavet tematiske omvisninger og audioguides med temaet "Fra enevælde til demokrati", vi har lavet undervisningsmateriale "Københavns Nye Københavnerne" med det formål at få nydanskere til at blive engageret i den danske historie, og den danske kontekst de er blevet en del af. Disse omvisninger, audioguides og materialer har alle båret præg af et komplekst fagligt niveau og for højt sprogligt niveau til at målgruppen: sprogskolerne har ganske enkelt ikke fået det fulde udbytte af tilbudene. Samtidig har det været et brugergebyr på tilbudene, som også har sænket brugen af dem.

Derudover har Bymuseet også lavet dialogudstillingen "Mennesker fester – jul, chanukka og ramadan" hvor højtiderne blev sat i et nutidigt, flerkulturelt perspektiv og viste forskelle og ligheder inden og udenfor Danmarks grænse i måden at fejre højtiderne på. I forhold til at engagere nydanskere – både børn og unge - har vi har absolut størst succes med udstillingen "Mennesker fester" både i form af en egentlig dialog med målgruppen og et stort besøgstal.

Sideløbende med "Dig og demokratiet" har Bymuseet i efteråret 2005/vinteren 2006 udviklet og gennemført projektet "Kulturinstitutionerne og nydanskere", som var et samarbejde med Dansk Flygtningehjælp med Det Kongelige Teater som paraply-institution. Dette projekt havde voksne nydanskere (brugere) og frivillige som målgruppe – og de to projekter har fungeret som sparringspartnere i projektperioderne. Erfaringer fra "Dig og demokratiet" om sprogligt niveau er eksempelvis blevet integreret i det andet projekt. Omvendt har tanker om sprogræning på museet, som "Kulturinstitutionerne og nydanskere" havde som et væsentligt pejlemærke i projektet, været inspirerende i arbejdet med udviklingen af undervisningsmaterialet til "Dig og demokratiet".

Dig og demokratiet – på Bymuseet

For at kunne konkretisere det abstrakte emne: demokratiets udvikling i København specifik og Danmark generelt, valgte Københavns Bymuseum at fokusere på demokratiets fordele og ulemper fra den spæde start i 1849 med den fri forfatning, til kvinderne opnår stemmeret i 1915 med undertemaerne: hvem er inkluderet, hvem er ekskluderet, hvordan skaffer man sig indflydelse og hvor meget er det rimeligt at staten sørger for? Og formidlingsmæssigt valgte vi at satse på aktivt at inddrage kursisterne gennem dialog og inddragelse af en række fotos af hvem, der opnåede stemmeretten og hvorfor/hvorfor ikke.

Dialogen som værktøj har været den røde i tråd i vinklingen af det historiske stof og tilrettelæggelsen af forløbet. Dog har vi flere gange oplevet den sproglige barriere som den største og vanskeligste i dette forløb.

Det sproglige niveau og undervisningsmaterialet

For at opnå bedst muligt forhåndsviden om grupperne har de studerende/underviserne før besøget taget kontakt til lærere for at få et bedre indblik i gruppernes sproglige niveau. Til at begynde med var den direkte evaluering af besøget med kursisterne lagt i umiddelbar forlængelse af besøget. Her forsøgte vi at indkredse deres mening om relevans, forståelse og formen: var det spændende, vedkommende, lærerigt, kedeligt, ligegyldigt? Kunne de forstå hvad der blev sagt? Og hvad syntes de om formen med dialogen om fotografierne og genstandene, og hvordan syntes det var at skulle arbejde med fotomaterialet i udstillingerne?

Udbyttet af disse evalueringer var dog meget sparsomt; kursisterne var meget positive og holdt sig i vidt omfang tilbage fra at kritisere forløbet, som de alle syntes var meget godt og spændende. Det sparsomme udbytte skyldes både kursisterne velopdragenhed og mødet med museet som autoritet, men dog også nogle af kursisternes meget ringe danskundskaber.

Denne erfaring havde to konsekvenser for det videre projekt. For det første fik evalueringen med grupperne en ny form: nu blev lærerens udsagn om besøget den væsentligste kilde. I stedet for evalueringen med gruppen lige efter besøget, blev lærerne i stedet ringet op bagefter af den pågældende underviser. På den måde fik lærer og kursister mulighed for at evaluere besøget i vante omgivelser. Denne evaluering var bedre faglige input til den fortsatte undervisning.

For det andet havde det betydning for udviklingen af undervisningsmaterialet. De to materialer kom i meget højere grad til at fokusere på sprogtræning (det grønne hæfte). Samtidig blev det i ligeså grad et materiale, som kan bruges til efterbehandling af besøget som forberedelse til besøget. Endvidere blev det et materiale som mange sprogskoler uden for København og Sjælland har kunnet bruge uafhængigt af projektet og af besøg på museerne. I det hele taget blev det en vigtig erfaring for museet, at vi i stedet for at give "de store linjer", i lige så høj skulle stille os til rådighed: museet kan være et sted for undren, oplevelse, genkendelse, nydelse – bare det at gå rundt og sætte ord på det set vil for nogle (sprogligt svage) gruppers vedkommende være et godt udbytte af besøget, mens andre (sprogligt stærke) vil have en god oplevelse på museet være at få et indblik i Danmarks historie.

Det sproglige niveau er også kimen til problematikken om det implicite udviklingsforløb som Arbejdersmuseet rejser. Det er også relevant i forhold til Bymuseets del af projektet. Hvordan undgår vi etnocentrismen om at det danske demokrati bliver sidestillet med "det gode samfund" som de nye danskeres hjemlande skal måle sig med?

F.eks. har vi gjort meget ud af indførelsen af demokratiet med indførelsen af den fri forfatning i 1849 (og afskaffelsen af lavene med Næringsfrihedsloven i 1856) også var forbundet med en række ulemper, fejl og mangler. Det var kun mænd over 30 år med en vis økonomisk ballast som fik del af magten, ligesom de sociale foranstaltninger (at tage vare på de syge, gamle og arbejdsløse) som lavene tidligere havde varetaget, blev ophævet med næringsfrihedsloven (1856) som fulgte i kølvandet på den fri forfatning.

At problematikken overhovedet opstår skyldes i nogen grad, at vi i forløb med f.eks. alfa-hold har måttet forsimple og forenkle den sproglige fremstilling, og dermed problematikken om demokratiets udvikling så meget, at det til sidst kun har været overskrifter, som kursisterne har kunnet forholde sig til. Dog har udstillingernes komplekse udstillingssprog været en god modvægt til den sproglige forenkling. Det er altid muligt at uddybe det enkle med nuancer ved hjælp udstillingens genstande og pointer.

Underviser evaluering af forløbene på Københavns Bymuseum.

Af Inger B. Knudsen

En af de vigtigste ting i forbindelse med formidling til denne gruppe er at man på forhånd er klar over holdets sproglige niveau. Derfor har det været en god ting, at vi har ringet til holdets lærer før de er kommet herind på museet, så vi som undervisere har haft en fornemmelse om holdets sproglige kunnen. Grunden til, at det er så vigtigt er, at der er virkelig stor forskel på at formidle til nogen som er meget dårlige sprogligt, hvor alle ord skal overvejes eller forklares (evt. ord som demokrati, stemmeret og enevælde), og hold som er gode sprogligt, hvor man i langt højere grad kan strukturere omvisningen som undervisning til grundskole og gymnasium.

Eftersom denne undervisning primært er til voksne mennesker er det vigtigt at gøre stemningen afslappet og ikke så skoleagtigt og autoritær. Omviserrollen kan nemlig nogle gange bevirke, at folk 'lukker i', og ikke har lyst til at deltage i dialogen. Det kan især være tilfældet ved store hold. Hvis man derimod har mindre hold, er det meget nemmere at nå folk og få dem i tale og på den måde opnå dialog. Dette er især tilfældet hvis holdets sproglige niveau er lavt. Generelt har der været stor tilfredshed med, at undervisningen er dialogbaseret. De besøgende får en fornemmelse af, at være inddraget og at det er bedre end bare at lytte. Som før omtalt, kan denne dialog dog være svært at få i gang, hvis holdets sproglige niveau er meget lavt. Med hensyn til materialet til undervisningen er det især godt, når holdet har gennemgået det hjemmefra, da man på den måde nemmere kan få gang i en dialog, da de allerede har arbejdet med emnet. Mange hold vælger dog også, at besøge Bymuseet som en slags indledning til emnet, hvilket også sagtens kan fungere.

En af de allerbedste ting ved undervisningen og en af de ting der skinner igennem feedbacken fra modtagerne er vores brug af fotografier. Det er især under denne del af omvisningen man får gang i dialogen. Opgaven går ud på, at de (enten hver især eller i små grupper) får et fotografi, som de skal afkode. Dem der har et godt sprog kan fylde meget på og endda hænge det op på ting vi allerede har gennemgået, hvorimod dem der har et lavere sprogligt niveau kan i højere grad 'bare' beskrive hvad de ser på billedet og på den måde får brugt danske ord (som f.eks. hestevogn, træ, rig mand o.s.v).

En ting som fra modtagernes side er blevet efterlyst er, at vi skal være bedre til at inddrage de genstande der er i udstillingen. Mange af de besøgende har en fornemmelse af, at de er gået glip af noget og havde forventet, at alle genstandene i udstillingen ville være blevet inddraget. Problemet er, at ikke alle genstandene passer ind i det fokus vi har i undervisningen, og derfor ville det være svært og kræve meget forklaring at bruge genstandene og dermed ville den røde tråd i omvisningen forsvinde. På den anden side, er det jo også vigtigt at imødekomme og bruge de besøgendes interesse og begejstring for genstandene.

Der har også fra flere sider været efterlyst en gennemgang af de politiske partier og deres historie. Det har dog ikke rigtig været en del af undervisningen, men behovet og interessen har været der. Og til de hold med højt sprogligt niveau kunne være en god perspektivering.

Generel evaluering af forløbene på Københavns Bymuseum

Det gode i besøget	Det som kan blive bedre
<ul style="list-style-type: none"> • Inddragelse af billedmaterialet fungerer godt for kursisterne. • Forløbet er et godt instrument til indføringen i dansk politik i kulturhistorisk perspektiv. Mange grupper kom i forbindelse med kommunalvalget i nov. 05. • Små grupper er bedst 5-10 personer • Generelt synes lærerne, at undervisningen er meget god og at kursisterne får noget ud af det. • Inddragelse i forløbet er vigtig for kursisterne. • Generelt var der stor interesse fra kursisters side. 	<ul style="list-style-type: none"> • Forløbene og evaluering fungerede ikke altid pga. sprogniveau. • Afgørende at underviser gør sig elevernes sproglige niveau klart inden undervisning. • For store grupper gør det sværere at nå alle, især hvis det sproglige niveau er lavt. • Man kan med fordel udvide forløbet med en mere nutidig indføring i de politiske partier i dag. • Kursisterne skal fra starten vide at det blot et blik, vi lægger på udstillingen, og de "kun" skal se udvalgte dele af hele museet.

Kursistevaluering

Tur til Bymuseet i København onsdag den 23. november

Udstilling om demokrati i Danmark.

I 1849 fik Danmark en ny lov.

Den hedder Grundloven.

Før 1849 bestemte kongen i Danmark.

Til det første valg kunne kun rige mænd over 35 år stemme.

Ikke kvinder. I 1915 måtte kvinderne også stemme.

I 1849 var mange mennesker fattige i Danmark.

Og mange børn døde.

Når der blev født 500 døde 100.

Vi snakkede om billeder, om hvem der bestemte i

Danmark. Til sidst sad vi i et værelse og drag saftevand og snakkede med Rikke. Det var en god tur, fordi Rikke var sød og dygtig til at fortælle om demokrati.

Hun havde en god energi.

Venlig hilsen Birkerød Sprogskole

Tak for en god dag

Kirsten, Lampong, Manigeh, Ali, Fahmo, Mohammed-J-M, Türkan, Suphie, Nur, Khadija, Merete, Ann, Wanphen, Keyser, Fatma, Türkan, Hanus.

Fremtidige perspektiver

- Projektet har *udfyldt et konkret behov* hos målgruppen for at kunne inddrage museernes og deres vores ekspertise uden økonomiske omkostninger.
- Målgruppen har vist *stor interesse i emnet*. Som en positiv overraskelse har det vist sig, at sprogskolerne ikke har benyttet sig af tilbudet om at få refunderet transportudgifter i

forventet omfang; det kan tolkes i retning af, at hvis der er kvalitet at gå efter, kommer man gerne. Omvendt viser det sig også at et en stor del af de sprogcentre som har benyttet tilbudet kommer fra Københavnsområdet.

- Emnet for projektet: demokratiet i kulturhistorisk perspektiv har haft *stor relevans for målgruppen*. Der er næppe nogen er i tvivl om, at indføring i begrebet demokrati er en vigtig del af integrationsprocessen, og "Dig og Demokratiet" har både vist et enormt behov for at bruge museerne og understreget styrken af museernes form for kulturformidling som et redskab i forståelsen af begrebet.
- Undervisning om abstrakte emner vha. billeder, genstande, opstillinger og dialog var *en god indfaldsvinkel til målgruppen*.
- Arbejdermuseet og Københavns Bymuseum mener at det vil være godt i det fremtidige integrationsarbejde at museer får mulighed for en mere formaliseret samarbejde med sprogskolerne. F.eks. kan museerne og sprogskolerne sammen udvikle temauger, hvor al undervisning kan henlægges på museerne og hvor museerne samtidig stiller den faglige ekspertise til rådighed.
- Samtidig er det vigtig at museernes udstillinger helt konkret afspejler den kulturelle mangfoldighed som Danmark og byen rummer. På denne måde vil nye danskere få øjnene op for at det også er deres kulturinstitutioner og dermed begynde bruge dem – også uden for undervisningsregi.

Rapport over projektet

**Nydanskere og kulturinstitutionerne
Københavns Bymuseum
oktober 2005-juni 2006**

Af
Marie Damsgaard Andersen
Projektmedarbejder

Indhold

INDHOLD	2
1.0 UDGANGSPUNKT OG MÅLSÆTNING	3
1.1 HISTORIK.....	3
1.2 NY MÅLGRUPPE.....	4
1.3 FAGLIGT OG SPROGLIGT NIVEAU	4
1.4 FORSKELLIGE REFERENCERAMMER	5
1.5 RELEVANS OG DIALOG.....	6
2.0 FORUNDERSØGELSE	7
2.1 DANSK FLYGTNINGEHJÆLP	7
2.2 KARAKTERISTIKA VED MÅLGRUPPEN	9
2.3 KULTURHISTORIENS RELEVANS.....	11
2.4 FORSKELLIGE REFERENCERAMMER	13
2.5 SPROGLIGT NIVEAU	14
2.6 DIALOG OG UDVEKSLING.....	15
3.0 PRODUKT	17
3.1 REKLAMEFOLDER.....	17
3.2 HÆFTE.....	18
3.3 INTRODUKTIONSKURSUS	19
3.4 OMVISNING	20
4.0 EVALUERING	23
4.1 HÆFTE.....	23
4.2 INTRODUKTIONSKURSUS	24
4.3 OMVISNING	25
5.0 VIGTIGSTE ERFARINGER	30
1. TAG ANSVAR FOR FORMIDLING AF KULTURHISTORIENS RELEVANS	30
2. LAV TILBUD TIL ENKELTPERSONER, IKKE TIL GRUPPER.....	30
3. HUSK DEN GODE OPLEVELSE	30
4. GIV NYDANSKERNE TALERUM	30
5. RELEVANS FOR MÅLGRUPPEN – DE NÆRE EMNER	30
6. DANSK FLYGTNINGEHJÆLP – SPARRING FREM FOR SAMARBEJDE	30

1.0 Udgangspunkt og målsætning

Denne rapport beskriver gennemførelsen af projektet ”Nydanskere og kulturinstitutionerne” på Københavns Bymuseum i perioden oktober 2005 – juni 2006. Projektet udføres i samarbejde med en række frivilligrupper under Dansk Flygtningehjælp og har som overordnet målsætning at udvikle tilbud til Dansk Flygtningehjælps frivillige og brugere.

Projektet består af:

- Forundersøgelse
- Produkt
 - Folder til de frivillige
 - Et undervisningsmateriale til brugerne
 - Introduktionskurser til de frivillige
 - Omvisninger til brugere og frivillige
- Fotodokumentation
- Evaluering

1.1 Historik

Projektet indskrives sig i Bymuseets tradition for at formidle Københavns kulturarv til nydanskere. Igennem de sidste 10 år har museet arbejdet målrettet for at blive bedre til at få de nye københavnere til at bruge museet. Der er udarbejdet særligt tilrettelagte byvandring, omvisninger, audioguides, udstillinger og undervisningsforløb. De forudgående projekter til målgruppen har haft varierende succes, men alle erfaringer har bidraget til museets viden om formidling til nydanskere. Dette projekt indskrives sig i traditionen ved dels at bygge videre på erfaringer fra de tidligere projekter og dels ved at fokusere på de områder, hvor projekterne har påvist et behov for mere viden. Projekt arbejder videre med fire primære problematikker: Målgruppe, sprogligt og fagligt niveau, referencerammer samt relevans og dialog.

1.2 Ny målgruppe

Københavns Bymuseum har arbejdet med nydanskere som målgruppe gennem mange år. Nydanskere er dog en meget differentieret målgruppe, der består af mennesker i meget forskellige livssituationer. Størst succes har museet haft med at henvende sig til nydanskere i formelle uddannelsesforløb. Museets største succes, særudstillingen *Mennesker fester*, (2003-2004) henvendte sig til grundskoler og ungdomsuddannelser, og lagde op til dialog og diskussion om forskelle og ligheder mellem religionerne, jødedom, kristendom og islam. Besøgstallet var over al forventning. Projektet "Dig og demokratiet", som henvender sig til sprogskoler er også blevet en stor succes, som ender med at blive udsolgt.

Den store popularitet, som museets har opnået i forhold til uddannelsesinstitutioner har dog ikke slået igennem i forhold til det almindelige publikum. Museet har været dygtig til at imødekomme uddannelsernes behov, men kender ikke særlig meget til de behov og ønsker som nydanskere har i deres fritid. Projektet *Dansk identitet i flerkulturelt perspektiv*, (2000-2001), henvendte sig bredt til alle nydanskere, men opnåede ikke den ønskede succes.

En stor fordel ved at henvende sig til uddannelsessystemet er naturligvis, at man har skoleledere og lærere som sikre kontaktpersoner. Der findes ikke samme officielle kanaler, når man vil i kontakt med nydanskere som privatpersoner. Museets har derfor valgt at udføre projektet i samarbejde med Dansk Flygtningehjælp, som har et netværk af frivillige, der har kontakt til mange nydanskere.

Det er målsætningen med dette projekt at opnå ny viden om nydanskerne som målgruppe, når man henvender sig til dem som privatpersoner og inviterer dem til at besøge museet i deres fritid. Museet ønsker også at undersøge, om Dansk Flygtningehjælps netværk af frivillige er en hensigtsmæssig måde at opnå kontakt med målgruppen på.

1.3 Fagligt og sprogligt niveau

Erfaringerne fra Bymuseets tidligere projekter har vist, at det har været en stor udfordring at finde det rette faglige og sproglige niveau. Gennemgående har niveauet på begge områder været for højt, selvom museet gradvist er blevet bedre til at finde det rette leje. Der er blevet taget godt imod undervisningsmaterialet *Københavns nye københavnere*, (2004), men det sproglige niveau var stadig for højt for mange sprogskoler – dette blev sat på spidsen af det faktum, at det fx er blevet anvendt med succes i en 1. HF. I projektet *Dig og Demokratiet*, (2005-2006) har museet arbejdet

målrettet med at ramme det sproglige niveau hos kursisterne på sprogskolerne. Det er i stigende grad lykkes museet at finde det rigtige niveau, om end det jævnligt forekommer, at ikke alle kursister forstår, hvad der bliver fortalt.

Især det faglige niveau har været vanskeligt ramme. I formidlingssituationen er det ofte svært at vurdere, om niveauet er lagt for højt, fordi det kræver en højere grad af dialog med nydanskerne. Der er dog ingen tvivl om, at de mange begreber og de store perspektiver på den historiske udvikling har været svære at forstå for nydanskere, der kun har en kortere uddannelse bag sig. Museet har en antagelse om, at det ofte er for højt sprogligt og fagligt niveau, der har gjort, at tilbudene til nydanskerne ikke er blevet benyttet i det forventede omfang.

En vigtig målsætning med dette projekt er at lære mere om, hvilket sprogligt og fagligt niveau, der er det rette til målgruppen, samt at eksperimentere med, hvordan man lægger et niveau, hvor alle nydanskere kan være med, uden at give køb på museets ambition om høj kvalitet og faglighed.

1.4 Forskellige referencerammer

Et særligt træk ved nydanskere som målgruppe er, at de ikke deler referenceramme med etniske danskere. Dette blev bl.a. fremhævet i Gertrud With's rapport for Københavns Kommune i 2001: "*Formidling til børn og unge af anden etnisk baggrund på udvalgte museer i England, Holland og Danmark*". I tidligere formidlingsprojekter har Københavns Bymuseum forsøgt at imødekomme dette karakteristika ved at inddrage nydanskernes forskellige referencerammer i formidlingen. Det skete fx i Bymuseets projekt *Dansk identitet i flerkulturelt perspektiv (2000-2001, Azam Javadi)*. I formidlingen af den danske guldalder blev der inddraget perspektiver fra flere mellemøstlige lande, og byvandring og omvisninger blev udbudt på flere mellemøstlige sprog. Desværre blev tilbudene ikke så flittigt benyttet som forventet, og der viste sig to primære problematikker:

For det første viste det sig, at ikke alle havde så indgående et kendskab til hjemlandets historie, at de kendte de anvendte referencer. Kendskab til referencerne var i høj grad betinget af uddannelsesniveaue, hvilket varierer meget for nydanskere fra samme hjemland. Dermed var

projektet med til at fremhæve grupperinger og heterogenitet internt i en gruppe, der ofte anses for homogen.

For det andet viste det sig, at de grupper, som henvendte sig til museet, sjældent var organiseret efter modersmål - derimod var der ofte mange sprog i en og samme gruppe. Med sådanne sammensatte grupper opnår man ingen fordel af at bruge fremmedsprog i formidlingen. Selvom flere behersker dansk dårligt, er dansk stadig det eneste fællessprog for mange nydanskere. Enkelte har også engelsk som fællessprog, men det er ofte betinget af uddannelsesniveaue, og dermed ikke fælles for hele målgruppen

Dette projekt tager afsæt i det faktum, at nydanskerne har andre referencerammer end mange etniske danskere. Samtidig bygger projektet også på at mange nydanskere heller ikke nødvendigvis deler referencerammer med hinanden. En vigtig målsætning er at lade forundersøgelse og evaluering give forslag til, hvordan man kan imødekomme denne forskellighed.

1.5 Relevans og dialog

Rapporten: *"Formidling til børn og unge af anden etnisk baggrund på udvalgte museer i England, Holland og Danmark"* behandler også spørgsmålet om, hvordan man får nydanskere til at interessere sig for deres nye land og dets historie. Den foreslår bl.a., at man skal inddrage nydanskerne i planlægning og evaluering, samt lade dem være med til at tolke det, de møder. Dette ligger i tråd med en pointe fra Betty Nansen Teatres projekt, C:NTACT fra 2005, der har det som en del af deres manifest, at de vil være stedet hvor unge med anden etnisk baggrund fortæller og bliver hørt. Med dette projekt vil Bymuseet indskrive sig i traditionen for at gå i dialog med og lytte til nydanskerne. Bymuseets tidligere projekter har primært taget udgangspunkt i museets egen viden om byens historie og ladet den være styrende for, hvad der er blevet formidlet videre til nydanskere.

Med dette projekt ønsker museet i højere grad at gå i dialog med målgruppen. Det er en del af målsætningen, at der skal ske en egentlig udveksling mellem nydanskere og kulturinstitution. For at sikre betingelserne for udvekslingen, er en forundersøgelse og en evaluering gjort til en væsentlig del af projektet.

2.0 Forundersøgelse

Forundersøgelsen er forløbet fra oktober til december 2006 og består af en række besøg i Dansk Flygtningehjælps frivilligrupper og hos brugerne privat, interview og uformelle samtaler med frivillige og brugere, samt en fotodokumentation af brugernes hverdag i frivilligrupperne og privat.

Forundersøgelsen omfattede:

- Sammenlagt seks besøg i Netværksgruppen i Gentofte, Netværksgruppen i København og Sprog og integration for kvinder i Mjølnerparken.
- Private besøg hos to brugere i frivilligrupperne, Zarguna og Nehad.
- Et besøg på Københavns Bymuseum sammen med frivillige og brugere i Sprog og integration for kvinder i Mjølnerparken.

Informanter:

- Fra netværksgruppen i København: Aksel Balle (frivillig) og Anders Davidsen (frivillig).
- Fra netværksgruppen i Gentofte: Arne Madsen (frivillig), Nasrin, (frivillig, tidligere bruger) og Zarguna (bruger).
- Fra sprog og integration for kvinder i Mjølnerparken: Pernille Arborg (frivillig).
- Derudover flere uformelle samtaler med brugere og frivillige i de tre frivilligrupper.

2.1 Dansk Flygtningehjælp

Organisation

Dansk Flygtningehjælp er opdelt i 9 regioner, der hver har en central frivilligkonsulent. For Storkøbenhavn er konsulenten Lisa Tange, som museet har haft møde med i begyndelsen af projektet. Region Storkøbenhavn har ca. 600 frivillige og op til 3.000 brugere fordelt på i alt 30 frivilligrupper. Hver gruppe har en kontaktperson, der ca. hver 6. uge modtager et nyhedsbrev fra frivilligkonsulenten. Grupperne er meget forskellige i størrelse og sigte. Nogle tager udgangspunkt i et boligområde (fx Mjølnerparken), andre er store og rekrutterer fra et stort opland (fx København), og andre igen fokuserer på afgrænsede målgrupper, som fx kvinder. Både frivillige og brugere er

oftest løst tilknyttet frivilligrupperne. Mange frivillige har en ugentlig dag, hvor de kommer i gruppen, mens andre bidrager mere sporadisk. De frivillige er primært efterlønnere omkring de 60 eller studerende i begyndelsen af 20'erne. Gentofte har en enkelt person ansat til at sikre kontinuitet.

Gruppernes aktiviteter

Typen af aktiviteter varierer meget fra gruppe til gruppe. Børn og unge er den største målgruppe, og de fleste grupper fokuserer primært eller udelukkende på lektiehjælp, hvilket fylder ca. 2/3 af alle aktiviteter i grupperne. Til voksne nydanskere tilbyder flere frivilligrupper såkaldt "udvidet" lektiehjælp, hvor en frivillig indgår et mere personligt samarbejde med en nydansker, hjælper med lektier til sprogskolen og personlige ting, som fx breve til kommunen. Forholdet mellem bruger og frivillig bliver på den måde et personligt bekendtskab, der støtter brugeren på forskellige måder i hverdagen. Mange grupper arrangerer dog også udflugter og fælles aktiviteter, som fælles spising, fest eller cykelkurser. Når der arrangeres udflugter veksler gruppestørrelsen meget og afhænger af tilmeldingerne.

Tre eksempler på frivilligrupper

Netværksgruppen i København er med 118 frivillige landets største frivilligruppe. Gruppen har til huse på Nørrebrogade og lokalerne giver mulighed for, at der her kan foregå flere aktiviteter samtidig, og rummer fx også kontor til frivilligkonsulenten og mindre undergrupper. Brugere er meget forskellige – både nyankomne flygtninge og indvandrere med en lang historie i Danmark. Gruppens primære aktivitet er lektiehjælp – både den almindelige, hvor brugerne dukker op, når de har brug for hjælp og den udvidede, hvor en enkelt bruger har en fast kontaktperson.

Netværksgruppen i København har altså primært en-til-en relationer, og har svært ved at samle en gruppe. De gruppeaktiviteter der foregår, er defineret af et specifikt formål, fx cykelkurser eller Walk-and-talk, der er uformelle samtaler inspireret af gåture i lokalområdet. Gruppen har ikke tradition for fælles udflugter af en størrelse, der passer til en omvisning på et museum.

Netværksgruppen i Gentofte er med 108 frivillige landets næststørste frivilligruppe. Den fungerer som et forum, hvor lokalsamfundets nydanskere kan mødes. Brugere er en mere homogen gruppe bestående af flygtninge. Når en ny flygtning ankommer til kommunen, får gruppen besked og kan

lave opsøgende arbejde. I frivilligruppen foregår lektiehjælp til både børn og voksne, men huset rummer også computerfaciliteter, systue, spille- og legerum og køkken. En vigtig målsætning er, at kommunens nytilkomne flygtninge får skabt sig et netværk på tværs af egne tilhørsforhold. Derfor er almindelig hygge, spisning og fester af stor betydning i huset, ligesom man lægger vægt på modtagelsen ved at hilse og smile og opnå fysisk kontakt ved fx at give hånd til den enkelte. Et par gange om året arrangerer gruppen større heldagsudflugter – nogle gange med overnatning

Integration og sprog for kvinder er en lille frivilligruppe, der er målrettet kvinder i Mjølnerparken. Brugere er primært indvandrere, der har været i Danmark i længere tid. Gruppen deler lokaler med andre grupper/foreninger, og har derfor ikke mulighed for at sætte sit personlige præg på stedet. Aktiviteterne i gruppen tager udgangspunkt i de brugere, der dukker op, men de frivillige fastlægger af og til temaer for de enkelte aftner. Temaerne bestemmes ud fra brugernes og de frivilliges interesser. Der har lige været stor udskiftning blandt frivillige i gruppen, der i efteråret 2006 består af en håndfuld studerende.

Med den store variation i organisationen er frivilligrupperne svære at have som formelle samarbejdspartnere. Deres aktiviteter og brugere genererer vidt forskellige behov. Som enkeltpersoner har mange af de frivillige dog vist sig at være gode og engagerede sparringspartnere, som museet har fået stor viden af at samarbejde med.

2.2 Karakteristika ved målgruppen

Uforpligtende fremmøde

Som det fremgår, er frivilligrupperne meget forskelligt organiseret. I Gentofte opfatter man gruppen som et fællesskab og man arrangerer tit udflugter i fællesskab. Erfaringen viser dog, at det kan være svært at få folk til at give en forpligtende tilmelding. Gruppen tager ofte en mindre betaling for brugerne, for at sikre sig at de møder op. ”Hvis man ikke har lagt lidt penge, tager man ikke meget hensyn” siger frivillig, Arne Madsen. Dette kan man nikke genkendende til hos Netværksgruppen i København, hvor en gruppe frivillige arrangerer Walk-and-Talk, men ofte uden det store fremmøde. Også hos Sprog og integration for kvinder i Mjølnerparken er fremmødet meget skiftende. Til en aftale om en udflugt til Bymuseet dukkede kun en enkelt bruger op.

Da et karakteristika ved frivilligruppernes tilbud netop er, at de er tilbud i fritiden, undgår de frivillige helst at lægge pres på nydanskerne for at forpligte dem på aftaler. Dermed afgør faktorer som vejret, humøret eller familien ofte om nydanskerne dukker op til en aftale. **Ud fra dette forhold vil grupperne have svært ved at benytte sig af museets tilbud, hvis de er for uflexible og fx kræver tilmelding. At henvende sig til nydanskere i deres fritid er altså en del sværere end, hvis de er organiseret i formelle uddannelsessystemer.**

En-til-en

Netværksgruppen i København er primært organiseret i en-til-en relationer, hvor nogle frivillige engagerer sig dybere i den enkelte bruger, og fx arbejder målrettet med sprogtræning eller tager på udflugt. En-til-en relationerne fremhæves i Dansk Flygtningehjælps frivilligblad 03/2005 som meget givende måde at arbejde på. En frivilligkonsulent udtaler fx: *"Jeg tror, at flygtninge og indvandrere har et enormt behov for at blive betragtet som de personer, de er. Lige fra de landede her, er de blevet betragtet som en gruppe. Med en-til-en relationen er de – personen – i centrum."*

En-til-en relationerne bruges også til udflugter. En anden artikel, fortæller fx om en frivillig "bedstemor", der ofte tager en 8-årige dreng med på museumsbesøg.

Med en-til-en-strukturen, vil de frivillige fra Nørrebro ikke kunne gøre brug af museets traditionelle tilbud om omvisninger. Derimod udtrykker flere fra netværksgruppen interesse i at bruge tilbud, der henvender sig til dem individuelt eller i mindre grupper. Tendensen, som en-til-en-relationerne er udtryk for – at nydanskerne i højere grad vil betragtes som individer end som en gruppe – kan inspirere museet til at tænke i nye baner mht. valg af formidlingsformer.

Den personlige kontakt

En-til-en-relationerne er også et udtryk for at den personlige kontakt er vigtig i mange forhold mellem frivillige og nydanskere. I både Gentoftes og Københavns frivilligrupper har man gjort sig den erfaring, at den personlige invitation i mange tilfælde er afgørende for om folk dukker op. Ved planlægningen af et museumsbesøg med en frivilligruppe fra Mjølnerparken, foreslog frivillig Pernille Arborg, at jeg først besøgte frivilligruppen. På den måde ville gruppen vide, hvem de skulle på besøg hos. Pernille Arborg mente, det var vigtigt, at de skulle besøge en person og ikke en

institution. **At museet som institution er anonymiseret og upersonligt kan altså være et potentielt problem, der giver nydanskerne manglende lyst til at bruge museet.**

Kvinder, mænd og børn

I Gentofte – og andre steder – har man oprettet en ren kvindegruppe, ud fra den betragtning, at tilstedeværelsen af mænd, virker hæmmende på mange kvinder. Frivillig Nasrin forklarer: *”Hvis der var mænd, ville kvinderne slet ikke danse. Vi har også blandede fester, men så danser kvinderne ikke.”* Det kan dog være svært, grænsende til umuligt at få kvinderne til at komme alene – børnene kommer meget ofte med. *”Det er et problem, nogle gange.”*, siger frivillig Arne Madsen. *”De kan ikke koncentrere sig. De bliver forstyrret hele tiden”*. Det samme gør sig gældende med de voksne som samlet gruppe: *”Hvis far og mor skal med, så skal børnene også med. Vi er nødt til at acceptere det. Så må vi prøve at lave noget med børnene ved siden af.”* Arne Madsen mener, at det er nødvendigt, at gøre plads til børnene, for ellers er det altid kvinden, der bliver hjemme og passer dem – og det er ærgerligt, *”for det er kvinderne, der laver kontinuiteten i familien og bringer videre, hvad de har lært – det er mændene ikke nær så gode til.”*

Ud fra denne betragtning, er det altså vigtigt at museets tilbud henvender sig til hele familien. Udelukkende at ville have de voksne som målgruppe er uhensigtsmæssigt, når man vil have nydanskerne til at bruge museet i deres fritid.

2.3 Kulturhistoriens relevans

Formålet med frivilliggruppernes arbejde er i flg. frivilligkonsulent Lisa Tange at hjælpe brugerne med deres aktuelle problemer. Grupperne arbejder med integration og sprogtræning, ligesom en vigtig parameter i arbejdet er, at gøre brugerne parate til arbejdsmarkedet. I forhold til disse målsætninger udtrykker Lisa Tange bekymring for, at mange frivillige nok opfatter kulturhistorien som perifer eller direkte irrelevant. Dette viser sig også blandt mange af de frivillige.

Kulturhistorien som en byrde?

Generelt er alle frivillige meget positive overfor henvendelsen fra museet. De fleste understreger, at de bestemt selv synes, at museumsbesøg og kulturhistorie er vigtig for integrationen, men der er

altid et men. Det mest udbredte forbehold, er at de fleste nydanskere ikke *"er parate til historien"*. Argumentet er, at der er så mange andre ting, man skal forholde sig til som nydansker – at der bliver stillet så mange andre krav. Nasrin, der har været tilknyttet Dansk Flygtningehjælp siden hun kom til Danmark 1992 – først som bruger, siden som frivillig – udtrykker det således: *"I starten kunne jeg ikke koncentrere mig. Der var masser af ting, der kørte rundt i mit hoved hele tiden – fx sproget. Som flygtning er der mange ting i bagagen at arbejde med."* Hendes egen konklusion er: *"Det er ikke interessant for helt nye danskere. Der skal være en periode, hvor man har boet her, så er det tid til at gå på museum."* I de fleste frivillige og brugeres beskrivelser kommer kulturhistorien til at stå i opposition til nutiden, og argumentet fra Nasrin lyder: *"Hvis jeg ikke kender det danske samfund, som det er lige nu, hvordan kan jeg så have overskud til at lære om fortiden?"*. Det er tydeligt at kulturhistorien bliver opfattet som endnu et krav til de nydanskere, der i forvejen har en masse ting, de skal leve op til. Kulturhistorien bliver noget der kræver energi i stedet for at give brugbare indsigter. Et museumsbesøg bliver en byrde i stedet for en hjælp. **Ud fra denne forståelse af kulturhistorien har museet altså et forklaringsproblem overfor målgruppen. Vil museet i højere grad bruges i integrationsarbejdet, må man arbejde med dels at overbevise om, at kulturhistorien har en vigtig rolle at spille i integrationsprocessen, dels med at synliggøre og argumentere for, hvordan kulturhistorien kan spille en positiv rolle i integrationsprocessen. Vil museet i højere grad bruges af målgruppen, må det påtage sig ansvaret for at give klare svar på disse spørgsmål.**

Relevante problematikker

I alle frivilligrupper er man enige om, at kendskab til det danske samfund er vigtigt. I Gentofte arrangerer man temaaftner, fx med politikere op til kommunalvalget, eller med en sundhedsplejerske, der fortæller om mad og sundhed. Det er først, når det historiske perspektiv kommer på, at emnerne nedprioriteres.

Direkte adspurgt, giver de frivillige alligevel nogle eksempler på, hvornår historien er relevant.

- Først og fremmest taler flere frivillige for at fokusere på meget konkrete emner. Nasrin husker selv en tur på Frilandsmuseet: *"Jeg kan stadig huske, at pga. af kulden i Danmark, boede man i et lille værelse. Så var sengen ligesom et skab – sådanne ting var meget interessante for mig dengang, kan jeg huske."*

- Genkendelse fremhæves også som et vigtigt aspekt. Arne Madsen nævner en tur til Lejre, hvor nogle brugere fik *"julelys i øjnene ved synet af bål og stedet, hvor man brændte keramik i lerovne."* Lerovnene vakte genkendelse hos mange og inspirerede dem til at fortælle deres egne historier.
- Når de historiske emner bliver relevante for nydanskerne, sker det ofte på baggrund af en undren. Arne Madsen fortæller om en temaaften om opdragelse *"Den aften var der mange mænd. De kunne ikke forstå, hvorfor børnene skulle på institution hele livet igennem. Og så fører det til at jeg må til at give en redegørelse for udviklingen i Danmark de sidste 50 år."* Kulturhistorien bliver altså relevant, når den udspringer af undren eller manglende forståelse. Som et eksempel på manglende forståelse, fortæller Arne Madsen: *"Mændene syntes jo, at det var helt åndssvagt, at kommunen krævede, at deres kvinder skulle dit og dat. De var virkelig sure – hvad var nu det for noget? De havde det meget bedre derhjemme."*

Frivillige og brugere angav altså konkrete emner, genkendelse og undren som ledetråde til, hvordan kulturhistorien kan gøres relevant for nydanskere. Museet kan med fordel anvende disse ledetråde i formidlingen eller lade sig inspirere af dem til at undersøge feltet nærmere og selv komme med flere bud på, hvordan kulturhistorien er relevant i integrationsprocessen.

2.4 Forskellige referencerammer

At nydanskere er forskellige og har forskellige referencerammer er naturligvis en velkendt problematik i frivilligrupperne. Særlig i netværksgruppen i Gentofte forholder man sig til problemet. Nasrin ser det som en vigtig opgave at skabe kontakt og netværk på tværs af grupperinger. *"Nogle gange er integration ikke kun at omgås danskerne – det er også den interne integration. Når man flygter fra sit land, er man alene uden sin familie. Vi har brug for hinanden."* Hun mener, at netværket mellem flygtninge er vigtigt, fordi det forhindrer isolation – også i forhold til det danske samfund. Det overskud, som netværket med andre nydanskere giver, giver også overskud til at åbne sig over for det danske samfund. Derfor arbejder Nasrin målrettet med at skabe et fællesskab mellem forskellige baggrunde. Fællesskabet bygger hun op om fester, eller "kvindemøder", som de kalder det: *"Vi har hver gang en gruppe, der står for at lave mad fra forskellige lande. Jeg vil også gerne, at de fx tager en dragt med, eller læser et digt op fra Afghanistan, oversat til dansk"*. Nasrin tager udgangspunkt i brugernes forskellige traditioner og kulturer, men hun lægger samtidig vægt på, at alle skal være fælles om oplevelsen til

kvindemøderne – at deltagelsen ikke skal låses fast i brugernes forskellige udgangspunkter, men skal være med til at etablere et nyt fællesskab: *”Jeg prøvede at presse dem til at danse, selvom det ikke var deres musik. Og det blev rigtig godt. Så bliver de en del af fællesskabet og ikke isoleret.”* Denne måde at gribe forskelligheden i målgruppen an på, hvor den fælles oplevelse bliver det, der binder en gruppe sammen på tværs af vidt forskellige udgangspunkter, kan måske inspirere til ny praksis på museet. Samtidig er det klart, at det bekendtskab og den fortrolighed, som Nasrin efterhånden bygger op med brugerne er en vigtig faktor, som man ikke kan imødekomme med den almindelige besøgsform på museet af en times varighed. At Nasrin selv er nydansker, giver hende et særligt gunstigt skæbnefællesskab med brugerne: *”Jeg har samme forståelsesramme som dem, vi forstår hinanden, jeg har gennemgået hele integrationsprocessen.”* Samme gunstige udgangspunkt kan museet kun opnå ved at satse mere permanent på målgruppen, og fx gøre, som det foreslås i rapporten *”Formidling til børn og unge af anden etnisk baggrund på udvalgte museer i England, Holland og Danmark”*, at oprette et særligt aktivitetshus, hvor en fast medarbejder kan lave opsøgende arbejde og inddrage nydanskerne mere aktivt.

I et kortere perspektiv kan museet dog lade sig inspirere af praksis i frivilligrupperne til at imødekomme forskelligheden ved at opbygge fællesskabet om den aktivitet, der skabes på museet.

2.5 Sprogligt niveau

Mødet med brugerne i frivilligrupperne har understreget, at de sprogligt er meget forskellige. Samtidig var der dog stor forskel på, i hvor høj grad den enkelte bruger lod sig begrænse af sine sproglige mangler. Nogle kommunikerede lystigt, på en blanding af flere sprog – her iblandt kropssprog, og andre trak sig tilbage og havde ikke lyst til at tale med os – ofte med henvisning til sprog.

Det var interessant at observere, hvordan den sproglige differentiering er et uomgængeligt grundvilkår i frivilligruppernes dagligdag, som alle indretter sig efter. Arne Madsen, frivillig i Netværksgruppen i Gentofte fortæller, at de trods sprogproblemer sjældent bruger tolke: *”Det bliver så frygteligt bøvlet, og det bliver meget firkantet (...) Hvis de ikke forstår det hele, sætter vi dem i grupper med forskellige sprog. Så er der altid en i gruppen, der kan lidt mere end de andre, og så kan de hjælpe hinanden.”* Arne Madsen mener ikke, at det gør noget, hvis enkelte brugere ikke

forstår alle detaljer: ”Jeg synes også, at man er nødt til at udfordre dem rent sprogligt”. Samtidig understreger han, at ”man må talte klart i et let forståeligt dansk. Og kort. Man behøver ikke vanskelige ord og kombinationer”.

Arne Madsen understreger også, at gruppestørrelsen er en faktor i forhold til den sproglige forståelse ”Det er forholdsvis nemt, når man sidder direkte med dem. Så kan man hurtigt mærke, om de forstår det. Nogle gange lader de som om de forstår det, for det er ikke sjov hele tiden at være den, der ikke forstår”. Sprogproblemer afhænger også af, hvad man taler om. Arne Madsen understreger, at brugerne sagtens kan tale om emner, som er helt nede på jorden og tager udgangspunkt i noget, de kender fra deres dagligdag eller fra hjemlandet. Særlig hvis samtalen også tager udgangspunkt i noget konkret, de har foran sig og kan røre ved. Derudover er viljen til at bruge kropssprog også vigtig. Nasrin fortæller: ”Nogle kvinder kan ikke dansk, og jeg kan ikke arabisk, men vi kommunikerer. De siger, jeg skal komme og forklare. Vi forstår hinanden med kropssprog.”

Forundersøgelsen bekræfter altså museets valg om at bruge dansk som fællessprog. Samtidig er det vigtigt, at der bruges et simpelt sprog og tales om emner, der er konkrete. Forståelsen øges, når grupperne er små og omviserne også anvender kropssprog.

2.6 Dialog og udveksling

Det primære formål med forundersøgelsen er at gå i dialog med målgruppen samt at skabe gode betingelser for en udveksling mellem museet og nydanskere. Vi bliver overalt modtaget positivt. De frivillige virker glade for, at vi vil i dialog, og de fleste nydanskere vil gerne tale med os. Flere nydanskere har imidlertid lidt svært ved at forstå, hvad formålet med dialogen er. De er lidt skeptiske over at skulle fortælle om deres egne interesser og holdninger, og vil hellere spørge til, hvad Bymuseet er, og hvad man kan se. Nogle udviser direkte behag ved at komme i fokus, og vælger ikke at snakke med os. Tilbageholdenheden viser sig særligt i fotodokumentationen. Der er en generel utryghed overfor at blive fotograferet. Nogle brugere forlader rummet, når kameraet kommer frem. Andre vil i første omgang gerne lade sig fotografere, men fortryder efterfølgende, og vil helst ikke have, at billederne bliver brugt. **For at opnå en egentlig dialog med nydanskerne, må man opbygge et tillidsforhold, som det ikke er muligt at skabe inden for rammerne af denne korte forundersøgelse. Vi har været meget opmærksomme på at respektere de grænser,**

som nydanskerne har sat op. Derfor er den ny viden om nydanskerne som målgruppe primært bygget på de frivilliges udtalelser. Inden for varigheden af dette projekt bliver de frivillige altså omdrejningspunktet som den gruppe, der sikrer dialogen.

Det emne, som det trods alt er lettest at skabe dialog omkring, er nydanskernes hjemlande. De fleste vil meget gerne fortælle om hverdagen og oplevelser fra deres hjemlande. Flere af de nydanskere, vi taler med, går da også ud fra at det er deres hjemlande og forhistorier, vi vil vide noget om. I direkte forlængelse heraf opstår der desværre ofte den misforståelse, at Bymuseet vil lave en udstilling om dem og deres historier. Mange udtrykker skuffelse, når de erfarer, at der ikke er tale om en udstilling om dem – at formålet med dette projekt i højere grad er at motivere dem til at lytte og ikke at give dem talerum. Nydanskernes lyst til at udtrykke sig bekræftes også af de frivillige. Arne Madsen fortæller fx om en nydansker, der selv tog initiativ til en mindre udstilling, der forestillede en scene efter et giftgasangreb. Til Nasrins arrangementer er det også en målsætning at give nydanskerne rum til at udtrykke sig: *"Her kommer de op og udtrykker sig med deres tøj og med deres dans – det er også en form for sprog, man kan godt bevæge sig og bruge det som sprog"*.

I betragtning af, at dette projekt reelt ikke har mulighed for at give nydanskerne talerum, er det tvivlsomt om nydanskerne opfatter dette projekt som en egentlig udveksling. Der lader til at være et stort behov blandt gruppen af nydanskere for at få lov til at fortælle om sig selv og udtrykke sig via medier, der er anderledes end sproget. Dette konkrete projekt er ikke gearret til at favne dette behov, men vil museet tage forundersøgelsens tendenser alvorligt, bør fremtidige projekter i højere grad imødekomme dette behov, og have som en del af målsætningen at give nydanskerne talerum på museet. Dette ligger også i tråd med fx Betty Nansen Teatres projekt C:NTACT, der netop giver nydanskere redskaber og plads til at udtrykke sig.

3.0 Produkt

Følgende produkter er blevet udviklet til målgruppen:

- En reklamefolder til de frivillige
- Et hæfte til brug i frivilligrupperne
- Et introduktionskursus for de frivillige
- En omvisning for frivillige og nydanskere

Alle produkter er udviklet på baggrund af forundersøgelsen. Dvs. at produkterne så vidt muligt forsøger at imødekomme anbefalingerne fra forundersøgelsen. Nogle anbefalinger er det dog ikke muligt at imødekomme, fordi de vil bryde den struktur, der ligger i projektet – de kræver at projektet tænkes helt om. Fx er projektet tilrettelagt ud fra den forestilling, at nydanskerne er organiseret i grupper – hvilket viste sig ikke at være tilfældet. Dette faktum har dog gjort at det primære fokus er blevet forskudt fra omvisningerne til introduktionskurserne, der bedre imødekommer den individuelle struktur

3.1 Reklamefolder

Reklamefolderen tager udgangspunkt i, at de fleste frivillige ikke umiddelbart ser relevansen af et museumsbesøg. Formålet med reklamefolderen er derfor 1) at gøre opmærksom på, at et museumsbesøg er en mulighed og 2) at give eksempler på, hvad et museums besøg kan bidrage med i hverdagen.

1. At gøre opmærksom på at museet er en mulighed, indebærer ikke kun at fortælle, at museet findes, men også at overbevise de frivillige om, at det er et hus, hvor der er plads til dem. Frivilligruppernes målsætning om at skabe en god stemning omkring nydanskerne skal også imødekommes af museet. Reklamefolderen forsøger at signalere dette ved et imødekommende sprogbrug samt billeder, der viser museet i brug. Samtidig skal en frase som ”ses vi”, og menneskene på fotografierne være med til at personificere museet.
2. Folderens vigtigste målsætning er at give konkrete forslag til, hvordan museet kan bruges. Derfor gives der allerede på forsiden eksempler på nye og gamle måder at bruge museet på –

fx sprogræningen, som er ny i denne sammenhæng. Derudover forsøger folderen i teksten at anvende plusord fra de frivilliges egen hverdag – hygge, oplevelse, sanser, genkendelse, undren mv.

3.2 Hæfte

To frivillige fra netværksgruppen i København, Aksel Balle og Anders Davidsen har været tæt inddraget i udviklingen af undervisningsmaterialet. De har begge pædagogisk erfaring som skolelærere og har bidraget med konkrete forslag til, hvordan materiale kunne udvikles – både sprogligt og fagligt.

Fagligt niveau

Projektets oprindelige emne, demokrati og velfærd, er meget abstrakt i forhold til at forundersøgelsen viste, at et konkret fokus er nødvendigt for at gøre kulturhistorien relevant og tilgængelig. Målgruppens abstraktionsniveau kan ikke forventes at være højt, fx kan der være mennesker med meget kort eller slet ingen skolegang imellem. For at finde et niveau, hvor alle kan være med, er hæftets fokus lagt på tre problematikker, som forundersøgelsen udpegede som relevante: Kvindens arbejde, børnepasning og cyklen. De tre problematikker er alle relevante i forhold til samfundsudviklingen mod demokrati og velfærd, men koblingen til samfundsniveauet er bevidst ikke fremtrædende i teksten. Teksten består i stedet af konkrete eksempler fra 100 år. Demokrati og velfærd udgør en ramme om problematikkerne, man kan knytte an til, hvis abstraktionsniveauet er til det. Eksemplerne kan dog også læses alene.

Sprogligt niveau

Målgruppens sproglige forudsætninger er vidt forskellige. Det er derfor målsætningen, at hæftet skal kunne læses af alle – uanset niveau. Hæftet kan læses på følgende niveauer:

- De, der ikke kan læse, kan nøjes med at kigge på og tale om billederne, der spiller hovedrollen i hæftet.
- De svage læsere kan læse den røde tekst, der kun består af hovedsætninger med enkelte bisætninger.

- De stærke læsere kan også læse den blå tekst, der giver flere oplysninger og knytter an til et samfundsperspektiv.
- De stærke læsere med et højt abstraktionsniveau kan læse teksten om velfærd og demokrati og diskutere de spørgsmål, som bagsiden formulerer.

Udveksling og dialog

Det fremgik af forundersøgelsen at mange nydanskere gerne vil være med til at fortælle deres egen historie. Overordnet er dette projekt ikke gearret til at imødekommer dette ønske, men hæftet rummer en mulighed for at tage et første skridt. Cykelkurser har vist sig at være en stor succes for mange frivilligrupper, og det blev derfor en høj prioritering at inddrage denne information i hæftet. En tidligere deltager på et cykelkursus ville gerne interviewes og fotograferes, og hendes historie er brugt i hæftet som et nutidigt modstykke til kvindernes erobring af rettigheden til at cykle for 100 år siden. Formålet med at bruge historien er at lave en direkte kobling mellem kulturhistorien og nutidens samfund, samt at tage det første spæde skridt til at inddrage ny viden om nydanskerne i de historier, som Bymuseet fortæller.

3.3 Introduktionskursus

Med introduktionskurserne vil vi forsøge at imødekomme det behov, vi især mødte hos Netværksgruppen i København: Tilbud som retter sig mod individer i stedet for grupper. Formålet med introduktionskurserne var derfor dels at inspirere den enkelte frivillige til, hvordan museet kan bruges i det frivillige arbejde, dels at ruste dem til at bruge museet på egen hånd.

Kulturhistoriens relevans i integrationsarbejdet

Kurset introducerer de frivillige til Bymuseets arbejde generelt og præsenterer dem derudover for to forskellige eksempler på, hvad kulturhistorien kan bidrage med i integrationsarbejdet.

- *Fortiden giver forståelse af nutiden.*

Der er ting ved nutidens samfund, der er svære at forstå – især hvis man ikke kender forhistorien. Som nydansker kan man fx undre sig over, at der dukker en sundhedsplejerske op i ens hjem og forventer at få lov til at undersøge barnet kort efter fødslen. Her kan det

hjælpe at vide, at børnedødeligheden i Danmark for 100 år siden var meget høj og at indførelsen af sundhedsplejersker bragte tallet langt ned. Historien kan hjælpe nydanskere til at forstå, hvorfor Danmark i dag ser sådan ud.

- *Historien som et neutralt mødested for mennesker med forskellige baggrunde*

Dialog om indretning af vores samfund mellem nydanskere og etniske danskere kan være svær, fordi den uvægerligt kommer til at foregå på de etniske danskeres præmisser. I forhold til historien er alle i højere grad lige fremmede. Genkendelse, undren og overraskelse for både nydanskere og etniske danskere kan være med til at bryde den pæne facade og indbyde til en mere ligeværdig diskussion

Redskaber til at bruge museet

Kursets andet formål er at give de frivillige en række redskaber til at bruge museet. Til introduktionskurserne blev der udviklet to redskaber, som de frivillige også fik mulighed for at afprøve.

- *Tematiske spor*

Der er blevet udviklet to tematiske spor om hhv. mad og kvindeliv. Sporene giver de frivillige mulighed for at gå målrettet gennem museet og udvælge de ting, der er relevante. Sporene er en måde at gøre husets samlede udstillinger konkrete og jordnære på.

- *Sprogtræning*

Der er blevet udviklet en række sprogtræningsark, som giver forslag til, hvordan man kan bruge museet til sprogtræning. Arkene er på forskellige niveauer – fra det helt konkrete, hvor man skal sætte ord på genstandene til det mere abstrakte, hvor man skal tale om problematikker i udstillingerne.

3.4 Omvisning

Omvisningen københavnerfamilien i 100 år vil gerne insistere på, at historien har noget at sige til alle – uanset niveau. Omvisningen er tilrettelagt ud fra de ledetråde, som brugere og frivillige angav som interessante indgange til kulturhistorien. Fokus i omvisningen er tre typiske københavnerfamilier i hhv. år 1900, 1930 og 1970. Gennem en udvidet brug af genstande og fotografier skal omvisningen visualisere og konkretisere en typisk hverdag i fortidens København.

Konkrete emner

Den primære målsætning med omvisningen er at tegne et billede af tre familier så *konkret* som muligt. Målsætningen med omvisningen er i første omgang at sikre, at gæsterne kan *danne sig konkrete billeder* gennem fotografier, genstande og fortælling. *Beskrivelsen* er altså en målsætning i sig selv.

Som redskab til at gøre omvisningen så konkret som mulig, anvendes en narrative struktur i formidlingen. De tre stop er tre *historier, der fortælles* af ord, billeder og genstande. For at styrke forståelsen for de sprogligt svage, gøres den narrative ramme på *fortællingen* ens fra stop til stop. Den narrative ramme sættes af døgnetts rytme: Dagen begynder. Hvem står op hvornår? Hvordan ser der ud derhjemme? Hvad skal familiemedlemmerne? Hvordan kommer de frem? Ved at anvende fortællingen som formidlingsform, bliver fakta og tendenser konkrete.

En anden måde at gøre omvisningen konkret på, er at fokusere på historiske nedslag i stedet for lange linier. Et historisk forløb, som både vil fortælle udvikling og sammenhænge kan let blive udflydende og svær at finde holdepunkter i. I denne omvisning præsenteres de enkelte familier hver for sig som enkeltstående billeder. Mellem de tre billeder kan der udspændes en udviklingshistorie, men pointen i denne omvisning er at nedtone fokus på udvikling og forandringsprocesser til fordel for en forståelse af de tre situationsbilleder. Hvis gruppens niveau viser sig at være til det, kan de tre nedslag sættes ind i en samfundsmæssig kontekst ved at bruge familiens hverdag som eksempel på generelle samfundsmæssige tendenser – og de tre familier er da også netop konstrueret sådan, at de eksemplificerer en samfundsudvikling.

Genkendelse

Emnet for omvisningen er det nære – familien og hverdagen. At tage udgangspunkt i de nære emner er et forsøg på at fjerne det krævende fra kulturhistorien og i stedet give nogle emner, som kan fungere som en døråbner til det danske samfund på en underholdende og ikke-krævende måde. Familieliv er noget alle nydanskere har berøring med og kan derfor danne god grobund for genkendelse, og for at relatere problematikker til deres egen hverdag. Men skal dog være forsigtig med, hvordan genkendelsen anvendes. Hvis genkendelsen afføder et evolutionistisk perspektiv, der

sætter lighedstegn mellem fortiden i Danmark og nutiden i de mellemøstlige lande, kan genkendelsen blive et problem i formidlingen. Som forundersøgelsen viser, er det dog vigtigt at insistere på ikke at vige uden om genkendelsen af frygt for at dette sker. Dermed kaster man et vigtigt redskab overbord, der kan fungere som døråbner. I stedet skal genkendelsen bruges til at skabe kontakt og dialog mellem nydanskere og kulturhistorien. Via observation af ligheder og forskelle mellem fortællingen og de besøgendes egne verdener, vil omviseren forsøge at gå i dialog med nydanskerne og inddrage dem i samtalen om hvordan livet har set ud i Danmark.

Undren

Det håbet, at nogle af de historier, som nydanskerne præsenteres for i omvisningen kan vække undren eller overraskelse, samt at denne overraskelse kan virke som en samtalestarter – både mellem omviser og besøgende og mellem de besøgende internt. Det er i høj grad forventningen, at helt elementære ting fra kulturhistorien kan virke overraskende på de, der ikke kender dem i forvejen, hvis de bliver præsenteret på den rigtige måde – fx at alle anstændige mennesker brugte hovedbeklædning, eller at halvdelen af Danmarks befolkning levede på fattigdomsgrænsen for 100 år siden.

At skabe undren og overraskelse er også en måde, hvorpå man kan overkomme problematikken om forskellige referencerammer. Nydanskere med forskellige baggrunde vil måske reagere på forskellige ting i omvisningen, men den samtale, der opstår omkring overraskelsen, etablerer et fællesskab omkring omvisningen og historierne som den fælles oplevelse. Selv deltagere, der har et større kendskab til den danske kulturhistorie, kender ofte ikke de helt konkrete historier, og de kan derfor også tage del i den fælles undren og overraskelse.

Den gode oplevelse

Den vigtigste målsætning med omvisningen er dog at skabe en god oplevelse og etablere eller fastholde en nysgerrighed til kulturhistorien. Derfor vil omvisningen ikke være så stramt styret, som almindelige omvisninger. Hvis gæsterne undervejs får øje på nogle ting, som de har lyst til at snakke om, er der plads til at bryde den oprindelige plan og ændre fokus. Dette kan netop lade sig gøre, fordi målsætningen med omvisningen er beskrivelsen og ikke en analytisk pointe.

4.0 Evaluering

Evalueringen består af

- Telefoninterview med 7 ud af 17 deltagere til introduktionskursus og 3 personer, der har bestilt og fået omvisningen "Københavnnerfamilien i 100 år".
- Møde med Søren Thrane, frivillig i netværksgruppe i København
- Besøg i frivilliggruppen i Valby og samtaler med frivillige og nydanskere, der har fået omvisningen "Københavnnerfamilien i 100 år".

Evalueringen er udført fra 27. marts til 7. april 2006, altså ca. tre måneder efter at projektet blev skudt i gang. Evalueringen har været begrænset af, at tilbudene kun har været benyttet forholdsvis få gange. Op til 27. marts er der gennemført et introduktionskursus og fem omvisninger. Samtidig er antallet af bestillinger stigende. Projektet har altså vist sig at have en lang indkøringsfase.

4.1 Hæfte

Hæftet får overvejende gode tilbagemeldinger, men kun få arbejdet grundigt med det. De, der har brugt hæftet mest, er sprogskolerne. De er meget positive overfor både fagligt og sprogligt niveau. "*Det er nemt at gå til*" siger Lone Nielsen fra Sprogcenteret Kigkurren. At billederne spiller en central rolle bliver fremhævet som positivt – "*og vi bruger meget at læse billeder i undervisningen*". Lone Nielsen tager også godt imod niveaudelingen og vurderer, at de fleste af hendes kursister vil være i stand til at læse den røde tekst på egen hånd – og måske den blå med noget hjælp. Dog fremhæver hun, at det enkelte steder skinner igennem, at det ikke er en sproglærer, der har udarbejdet det. Som eksempel nævner hun, at hun ville have valgt ordet flovt i stedet for skamfuldt. Birgitte Lund fra TESE erhversskole er den eneste, som nævner, at hun har brugt arbejdsspørgsmålene på bagsiden. Hun har valgt at sætte en time af til at diskutere spørgsmålene i plenum.

I forhold til målsætningen om at henvende sig til nydanskerne i deres fritid, er det værd at overveje, om det er hensigtsmæssigt at lave et skriftligt materiale. Lignende skriftlige materialer fra Bymuseet, karakteriseres som undervisningsmaterialer, og dette materiale har måske også for meget karakter af undervisning til at det vil blive anvendt som underholdning.

Dog er det brugbart for sprogskolerne. Museet kan med fordel inddrage en sproglærer i sidste fase af produktionen.

4.2 Introduktionskursus

Museet annoncerede fire introduktionskurser, men der er kun blevet gennemført et kursus, der til gengæld havde 17 deltagere. Den afsluttende evaluering på selve kurset gav positive tilbagemeldinger. Den eneste væsentlige kritik var praktisk og gik på tilgængeligheden af de spor og sprogtræningsark, som de frivillige fik udleveret. Denne kritik har ført til ændringer i materialet. Den efterfølgende evaluering bekræfter de positive tilbagemeldinger. Størstedelen syntes, de er gået fra museet med en større viden og med ideer til, hvad man kan bruge museet til i integrationsarbejdet. Flere markerer, at de i første omgang var lidt overraskede over henvendelsen fra museet – de havde ikke tænkt på at bruge museet i sådan en sammenhæng før. På den anden side var der mange af deltagerne, der kendte museet i forvejen fra andre sammenhænge. Introduktionskurserne levede for de flestes vedkommende op til forventningerne. Kun en enkelt udtrykte overraskelse over indholdet af kurset. Hun forventede af et Bymuseum at det vil være ”lidt mere støvet” og handle om hvordan byen fysisk så og ser ud. Hun var dog positivt overrasket over, at det i stedet var byens sociale forhold, der var i fokus, og mente at det var langt mere relevant for indvandrere. **Generelt er der dog ikke meget, der tyder på at, at introduktionskurset rykkede så mange holdninger. Mange af de interviewede mener, at kulturhistorien er relevant for integrationsprocessen og vil gerne bruge museet, men de fleste havde faktisk på forhånd et godt kendskab til kulturhistorien, fx som hyppige museumsgæster. Introduktionskurset gav altså nogle frivillige nye redskaber til at bruge museet i integrationsarbejdet, men de, der valgte at deltage, var i forvejen interesseret i kulturhistorien.**

Brug af tilbudene

Alle de, der har deltaget i evalueringen, har udtrykt stor lyst til at bruge de tilbud, de blev præsenteret for på introduktionskurset. De fleste har dog endnu ikke gjort det, og forklaringen er ofte praktisk – fx er en frivillig lige blevet kontaktperson for en nydansker, som hun først skal lære lidt bedre at kende. En anden frivillig inviterede et par nydanskere med, som dog ikke dukkede op til aftalen pga. dårligt vejr. En tredje frivillig besøgte faktisk museet – men havde overset, at tirsdag var lukkedag og måtte gå hjem igen. Af de 7 interviewede, er der kun 3, der efterfølgende har brugt

tilbudene. Pr. 27/3 er der kommet ca. 5-6 fribilletter fra Dansk Flygtningehjælp ind igen – hertil kommer de, der evt. har besøgt museet på en fredag, hvilket fx gælder en af de interviewede.

De interviewede har udtrykt størst lyst til at bruge sporene – og særlig sporet om mad. Frivillig Søren Thrane mener, at emnet om mad er *”toprelevant – især nu hvor alle spiser etnisk”*. Det passer også godt med aktiviteterne i frivilligrupperne, hvor man har fællesspisning, udveksler opskrifter, osv.. Hans besøg på museet med en iransk kvinde forløb godt, og de *”nåede hele processen”*, også dialogen, hvor Søren Thrane inddrog sine egne erindringer og fx kunne fortælle, at *”sådan noget tøj gik min bedstemor i”*. Han oplevede, at det især var nyere tid, der fængede. Det kunne den iranske kvinde identificere sig med, så her var der mulighed for dialog om hvad de så. I museumsbutikken kan man låne små hæfter, der vejleder i både spor og sprogtræning, men de interviewede har valgt enten at tage deres egne papirer fra introduktionskurset med eller – som Søren Thrane – bare gå ruten efter hukommelse fra introduktionskurset. De frivillige har også kun valgt at bruge de spor, som de selv afprøvede. Den konkrete oplevelse og afprøvning på introduktionskurset er altså af forholdsvis stor betydning for den efterfølgende brug. Kun en enkelt frivillig udtrykker klart, at hun ikke har nogen intention om at vende tilbage til museet. Hun synes, det var interessant at deltage i kurset, og at tilbudene var spændende – men ikke for de nydanskere, hun har kontakt med som frivillig. *”Jeg er slet ikke sikker på at det er relevant at tage dem ind. De har dårlig tid til det. Behovet er ikke så stort der.”* I stedet fremhæver hun sprogkurser og VUC som målgrupper, der efter hendes mening har større behov for tilbudene.

Succesen med tilbudene til introduktionskurset har været blandet. Med en enkelt undtagelse er alle meget positive, og alle mener, at det er relevant for deres arbejde. Den reelle anvendelse af tilbudene har dog været begrænset – her er en del af forklaringen (men ikke den hele) en lang indkøringsfase i de frivilliges øvrige aktiviteter.

4.3 Omvisning

Målgruppe - sprogligt og fagligt niveau

Som forventet er der ikke så mange frivilligrupper, der har benyttede sig af tilbudet om omvisningen. Til gengæld har de sprogskoler, der i forvejen kendte til museet pga. projektet *”Dig og demokratiet”* vist sig som en interesseret målgruppe. De har også givet udtryk for, at emnet er

relevant for deres kursister. Lone Nielsen fra Sprogcentret Kigkurren mener, at emne og niveau var helt rigtigt for hendes hold, der var på modul 3 på uddannelse 2. Hun mener, at et emne som demokrati er for svært at tale om med hendes kursister, der har et begrænset ordforråd. *"Enten kræver det et stort ordforråd, eller også bliver det uinteressant"*. Hun vurderer derfor, at nærværende tilbud passer til sprogskolernes lavere niveauer, hvor imod "Dig og demokratiet" er bedre til de højere niveauer, fx fra og med modul 4 på uddannelse 2. Birgitte Lund fra TESE erhvervsskole fortæller, at holdet netop arbejdede med et tema om familien og fandt derfor også emnet relevant.

Også de frivillige fremhæver levevilkårene for 100 år siden som et meget vigtigt emne for nydanskere – og gerne med særlig fokus på fattigdom. Det er nemlig et område, der er kæmpestor uvidenhed om, og som gør det svært for mange nydanskere at forholde sig til Danmark i dag. Frivillig Lotte Rask fortæller: *"De fleste indvandrere tror simpelthen ikke på, at der har været fattigdom i Danmark"*. Dette bekræftes af frivillig Birthe Erlendsson: *"Mange indvandrere tror, at vi har levet med PH-lamper i al evighed. Se engang på en offentlig institution. Hvem skulle tro, at der har været fattigdom i Danmark?"*

Omviserne oplever ind i mellem stadig, at det kan være svært at finde det rette sproglige niveau. Det fungerer bedst med skoleklasserne, hvor kursisterne er på nogenlunde samme niveau, men i de blandede familiegrupper, som er meget differentierede, er det meget vanskeligt at tale til alle. Samtidig fortæller en af omviserne dog også at det efterhånden bliver lettere at bruge kropssprog. Der viser sig at være særlige begreber og udtryk, som bliver forbundet med samme kropsudtryk fra gruppe til gruppe.

Stort set alle besøgende giver udtryk for, at det sproglige niveau har været rigtigt – når forståelsen af og til har manglet, har det i højere grad skyldtes, at emnet trods alt stadig er blevet lidt for abstrakt.

Virkemidler

De ekstra virkemidler – genstande og billeder – er af alle blevet fremhævet som noget meget positivt. En teenagepige fra frivilligruppen i Valby, der ellers ikke var særlig positiv overfor oplevelsen på museet husker pludselig en genstand, som hun fik lov at holde i hånden. *"Der var sådan noget mad på en dåse. Det så ret ulækkert ud... Det var meget sjovt at se"*. Lone Nielsen fra

Sprogcentret Kigkurren mener, at hendes kursister i høj grad forstod, hvad der blev sagt, fordi det blev fortalt på en beskrivende måde, og fordi de kunne se tingene foran sig. Frivillig Lotte Rask fremhæver også de mange genstande, men ønsker, at man kunne gå endnu længere og bruge endnu flere sanseindtryk. *"Det kunne være sjovt, at få lov til at smage noget af det, familien spiste i år 1900"*. Blandt nydanskerne er det i høj grad fotografierne, der har gjort indtryk. På spørgsmålet om, hvad der overraskede hende mest, svarer en nydansker: *"Deres tøj. Som de så ud. Og så havde de syv børn! Det er ligesom i Pakistan"*. Genkendelsen er i høj grad det, som nydanskerne nævner, når de skal fremhæve ting fra museumsbesøget. Selv en kvinde, som ikke var særlig begejstret for besøget, prøver at forklare, hvad hendes overordnede indtryk er: *"Gamle dage i Danmark – er ligesom gamle dage i Iran"*. Birgitte Lund fra TESE Erhvervsskole mener også, at genkendelsen for hendes elever var et væsentligt element i læringen – fx har rullen i skolestuen affødt en diskussion om, at hvordan et lignende redskab er blevet brugt i Makedonien. Den største oplevelse var dog, da en elev genkendt sin fars butik på et fotografi i udstillingen! **Brugen af billeder og genstande blev af alle fremhævet som et vigtigt element, der var med til at gøre omvisningen forståelig og nærværende.**

Den gode oplevelse

De fleste grupper har følt sig meget godt modtaget på museet og har rosende ord til både omviser og det øvrige frontpersonale. Lone Nielsen Fra Sprogcenteret Kigkurren mente at modtagelsen var *"Super! Man følte sig meget velkommen. Selv bare da vi skulle af med overtøjet."* Lotte Rask, der var på besøg med en frivilligruppen i Roskilde fremhæver fx, at dias-showet blev sat i gang bare for deres skyld. *"Folk var utrolig søde. Der var plads til os alle – også selvom mange af nydanskerne ikke følger den gængse museumskultur"*.

En enkelt gruppe var dog uheldige at opleve en dobbeltbooking, der gjorde, at festsalen var lukket af pga. koncert. De havde svært ved at høre, hvad der blev sagt i udstillingen og oplevede også at blive tisset på af tilhørere til koncerten. Deres oplevelse af museet var overvejende negativ. En frivillig sagde *"Vi fik jo ikke lov til at se museet. Kun det dér ene rum"*. En nydansker svarede på spørgsmålet, om hvorvidt hun havde lyst til at besøge et museum igen: *"Ikke Bymuseet."*

Flere grupper afsluttede deres besøg på en cafe på Vesterbrogade. Netop den manglende mulighed for at side ned og få noget at drikke fremhæves af flere som et negativt ræk ved museumsbesøget. En frivillig mente: *"Det kan jo bare være sådan en kaffe, man kan trække i en automat"*. Hun fremhævede, at en vigtig del af besøget er muligheden for at tale om det, man ser – og det gør man

bedst, når man sidder ned. Flere nydanskere fra Valby mente også, at det trods alt havde været en god tur – fordi de havde været ude og drikke kaffe bagefter.

”Den gode oplevelse” fylder meget i de besøgendes bevidsthed – både når den er til stede og når den ikke er det. Langt de fleste følte sig velkomne, men for den gruppe, der ikke gjorde, overskyggede den dårlige oplevelse fuldstændig indholdet af besøget.

Den narrative og åbne struktur

Den narrative og åbne struktur i omvisningen har generelt fået positive tilbagemeldinger. Både omvisere og besøgende har vurderet, at den fungerede bedst i første del – her sidder man i skolestuen og bliver gennem genstande og billeder præsenteret for en familie anno 1900. *”Så var der ro om os”*, beskriver Lone Nielsen. Lotte Rask ville gerne have brugt længere tid i skolestuen, så man *”kunne have lært familien bedre at kende”*. I skolestuen etableres en god kontakt mellem omvisere og gæster, og det er et godt grundlag for at gå ud i udstillingerne, mener Lone Nielsen, *”for så kender de også den person lidt bedre”*.

Ved overgangen til udstillingen oplever omviserne tit at kontakten til gæsterne bliver sværere at holde. Mange bliver optagede af andre ting, og bliver tabt undervejs. For omviserne bliver det nemt en kilde til frustration, at man ikke kan holde fokus. Underviserne fra skolegrupperne oplever det ikke helt sådan. *”Jeg synes det er okay, at der er nogle, der bliver fanget af noget andet”*, siger Birgitte Lund, *”For så spørger de bagefter, og så snakker vi om det”*. Heller ikke Lone Nielsen fra TESE erhvervsskole oplevede det som et problem, og de brugte selv 45 min. efter omvisningen til at gå og kigge på de ting, de ikke nåede i omvisningen. Nogle besøgende mener også, at den del der foregik i udstillingerne var den mest interessante, fordi der var mere at kigge på. Alle underviserne oplever dog tydeligt skiftet fra skolestue til udstilling, og de fleste deler holdningen, at det fungerer bedst i skolestuen. En af de frivillige fra Valby oplevede, at emnet blev mere abstrakt i udstillingerne og efterspurgte at den narrative blev tydeligere fastholdt. Lotte Rask foreslog også, at man lod fortællingen træde endnu mere frem, så det mere fik struktur af historier.

Den narrative struktur fungerer ikke optimalt på nuværende tidspunkt. Omviserne har nogle gange følelsen af, at de fortæller banaliteter, og ikke giver gæsterne tilstrækkelig ny viden. Dette indtryk er ikke direkte blevet bekræftet af gæsterne, men må alligevel tages alvorligt. Ved at vælge en narrativ og åben struktur får omviseren en anden og mindre autoritativ rolle i forhold til gæsterne – særlig

hvis den kombineres med dialog, hvor gæsterne spørger ind til historierne. For at det kan fungere skal der være konsensus mellem omviser og gæster om den anderledes rollefordeling. Hvis omviseren har det bedst med den traditionelle rolle, eller hvis gæsterne forventer en autoritativ omviser og ikke får det, kan det give en dårlig oplevelse. Fx karakteriserede en frivillig en omvisning som ”uprofessionel” – og kommenterede samtidig, at omvisningen var anderledes tilrettelagt end hun havde forventet og end hun selv plejede at gøre – hun var nemlig uddannet guide. Den frivilliges kritik er dermed ikke så meget en kritik af omviseren, som en kritik af den narrative og åbne form, som omviseren benyttede sig af.

Hvis den narrative og åbne form skal fungere, kræver det en meget grundig forarbejdning af materialet. Der skal findes meget konkrete historier frem, og omviserens viden om detaljerne skal være stor, hvis den skal holde til at gæsterne spørger ind til den. I dette projekt har der desværre ikke været tid nok til at grave de gode, konkrete historier frem. Omviserne oplever fx at fotografierne ikke helt understøtter den historie, de fortæller.

Både frivillige og nydanskere har været glade for den narrative og åbne form på omvisningen. Skal formen fungere optimalt, må der dog bruges mere tid på at finde konkrete historier og billeder frem, og der må arbejdes med at afstemme forventninger til rollefordelingen mellem omviser og gæster.

”Hvor er vi henne?”

Overordnet var der én ting, som særlig undrede de besøgende nydanskere. Spørgsmålet, de gerne ville have svar på var: *”hvorfor er vores historie ikke med?”* Mange havde regnet med, at der ville være fokus på indvandrernes Danmarkshistorie, og derfor undrede det dem, at der ikke var nogen nydanskere i udstillingerne – ud over det ene billede, som de alle sammen havde bemærket i *”Under demokratiet vinger”*. Særlig i frivilligruppen i Valby var det noget, som alle fremhævede, og som de tydeligvis havde diskuteret over kaffen efterfølgende. **Nydanskernes oplevelse af, at Bymuseet ikke fortæller deres historie, står i modsætning til museets ambition om at have dialog og udveksling med målgruppen.**

5.0 Vigtigste erfaringer

1. Tag ansvar for formidling af kulturhistoriens relevans

Det er ikke indlysende for målgruppen, hvilken relevans kulturhistorien har for integration. Det giver museet et forklaringsproblem. Museet må prioritere at synliggøre og argumentere for hvad kulturhistorien kan bidrage med til integrationsprocessen

2. Lav tilbud til enkeltpersoner, ikke til grupper

Hvis man vil have nydanskerne til at bruge museet i deres fritid, må man betragte dem som enkeltpersoner og familier. Tilbud, der kræver tilmelding i større grupper, passer godt til klasser i fx sprogskoler, men appellerer ikke særlig godt til nydanskere i deres fritid.

3. Husk den gode oplevelse

Modtagelse og omgivelser er meget vigtige for nydanskernes lyst til at bruge museet. Det drejer sig både om, at museet personificeres af de mennesker, man modtages af, om udstillingerne indbyder til, at man kan opholde sig i dem, og om man har mulighed for at sidde ned med en kop kaffe og snakke om, hvad man har set.

4. Giv nydanskerne talerum

Hvis museet ønsker en reel udveksling, skal nydanskerne gives talerum. Mange nydanskere har undret sig over, at de skulle undersøges som målgruppe, og at der ikke skulle laves fx en udstilling om dem. Samtidig har mange bemærket, at deres egen del i danmarkshistorien er helt fraværende på museet. Det svækker museets troværdighed i forhold til målgruppen.

5. Relevans for målgruppen – de nære emner

Det er de nære emner, som har den mest umiddelbare relevans for målgruppen. Som nyankommen undrer man sig ikke så meget over, hvordan demokratiet fungerer. Man er mere nysgerrig efter at vide hvordan de ting, man genkender fra sin egen hverdag – familie, børn, arbejde, mad – fungerer og har fungeret for danskerne.

6. Dansk Flygtningehjælp – sparring frem for samarbejde

Frivilliggruppernes autonome struktur gør, at de frivillige ikke kan pålægges at samarbejde med museet. Det er derfor svært at lave et formelt samarbejde med Dansk Flygtningehjælp, men mange frivillige er gode og engagerede sparringspartnere, når de kontaktes personligt.